

Förebygga Förhindra Försvåra

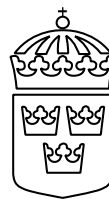
Den svenska strategin mot terrorism

Regeringens skrivelse 2014/15:146

Regeringens skrivelse

2014/15:146

Förebygga, förhindra och försvåra – den svenska strategin mot terrorism

Skr.
2014/15:146

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 27 augusti 2015

Stefan Löfven

Anders Ygeman
(Justitiedepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Terrorism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och våra grundläggande fri- och rättigheter. Varje år begås åtskilliga terroristattentat i världen. De senaste åren har problematiken med utländska terroriststridande accelererat kraftigt och det finns i nuläget inga tecken på att den utvecklingen kommer att avta.

Regeringen har nu tagit fram en ny nationell strategi mot terrorism som ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på detta område, både nationellt och internationellt. Syftet är att skapa en tydlig struktur för det arbete som krävs för att motverka terroristbrottslighet. I strategin betonas vikten av samverkan och en tydlig uppföljning av det arbete som görs.

Målet för all terrorismbekämpning är att undvika att terroristattentat genomförs. Arbetet delas in i tre områden – *Förebygga*, *Förhindra* och *Försvåra*. Ett särskilt fokus ligger på området *Förebygga*. Åtgärderna på detta område syftar till att motverka radikaliserings och rekrytering till extremist- och terroristgrupper och att påverka individers avsikt att begå eller stödja terroristbrottslighet. På så sätt kan man minska basen för rekrytering till terrorism. Området *Förhindra* handlar om att motverka och minska förmåga och möjlighet att begå terroristattentat medan *Försvåra* handlar om att skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat. Om ett terroristattentat ändå genomförs måste samhället också kunna hantera konsekvenserna av det.

En viktig utgångspunkt för regeringen är att grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer ska säkerställas vid alla insatser för att bekämpa terrorism.

Innehållsförteckning

1	En ny strategi mot terrorism.....	3
1.1	Behovet av en ny strategi	3
1.2	Hotbilden mot Sverige och svenska intressen	4
1.3	Hur möter vi hotet?	5
1.4	Ramen för terrorismbekämpningen	6
1.4.1	Terrorism måste bekämpas med respekt för grundläggande fri- och rättigheter	6
1.4.2	Straffrättslig reglering av terroristbrottslighet	7
2	Tre områden för terrorismbekämpning	8
2.1	Förebygga – motverka och minska avsikt att begå eller stödja terroristattentat	9
2.2	Förhindra – motverka och minska förmåga och möjlighet att begå terroristattentat	15
2.3	Försvåra – skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat	21
3	Hantera konsekvenserna av ett terroristattentat	28
4	Internationellt arbete	32
4.1	Internationellt arbete på området Förebygga	33
4.2	Internationellt arbete på området Förhindra	35
4.3	Internationellt arbete på området Försvåra	38
4.4	Internationellt arbete för att hantera konsekvenserna av ett terroristattentat	40
5	Terrorismbekämpning – ett gemensamt ansvar	41
5.1	Ett framgångsrikt arbete kräver samverkan	41
5.1.1	Terrorismbekämpning ska prioriteras av fler aktörer	41
5.1.2	Samverkan behövs på nationell, regional och lokal nivå	42
5.2	En tydlig sammanhållning ger ett effektivare arbete	43
6	Behovet av uppföljning	43
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 augusti 2015	45

1 En ny strategi mot terrorism

1.1 Behovet av en ny strategi

Vårt samhälle ska präglas av öppenhet och respekt för mänskliga rättigheter och för demokratins grundläggande värden. Människor ska exempelvis tryggt kunna röra sig fritt, delta i sammankomster, uttrycka sina åsikter och bära religiösa symboler utan rädsla för att utsättas för hot eller våld. Terrorism hotar dessa grundläggande värden och vi måste fortsätta att bekämpa den.

Terrorism är inget nytt fenomen. Våldshandlingar från icke-statliga eller utomparlamentariska grupper har länge använts för att destabilisera samhällen, skapa social oreda och rädsla med det övergripande syftet att skada institutioner, grupper och individer för att påverka samhällsutvecklingen och demokratiska beslut. Bara i år har flera terroristattentat skakat världen. Som exempel kan nämnas några attentat i vårt närområde eller som har påverkat svenska intressen. I januari dödades tolv personer på en tidningsredaktion i Paris och senare togs sexton personer som gisslan, varvid fem personer dödades. I februari dödade en ensam gärningsman först en person vid ett seminarium i Köpenhamn och sedan en person utanför en synagoga. I juni dödades 39 turister i Tunisien av en ensam gärningsman. Samtidigt bör det också uppmärksammas att flera attentat har förhindrats under de senaste åren. Som exempel kan nämnas att planer på ett attentat mot tidningen Jyllandspostens huvudkontor i Köpenhamn avslöjades 2010, och i januari i år lyckades belgisk polis förhindra ett planerat attentat liknande det som genomfördes i Paris några dagar tidigare.

Att det fortsätter att begås terroristattentat i världen visar att vi behöver göra mer, vilket ställer nya krav på arbetet med att bekämpa terrorism. Myndigheter som länge arbetat för att motverka terrorism måste bli ännu mer effektiva i sitt arbete. Även myndigheter och andra aktörer som inte tidigare har deltagit i arbetet med terrorismbekämpning har engagerat sig och ännu fler måste göra det, såväl nationellt som internationellt. Med många aktörer som arbetar på olika sätt och i olika sammansättningar involverade i arbetet blir samverkan än viktigare. Samtidigt måste uppdrag och ansvarsförhållanden vara tydliga. Det krävs också att insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och insatser för att förebygga terrorism hålls samman.

Vi kan inte skydda oss mot allt, men vi ska göra allt vi kan för att skydda oss. Regeringen vill med denna strategi skapa en plattform för Sveriges långsiktiga arbete mot terrorism. Det ska finnas en tydlig och långsiktig grund för arbetet, samtidigt som det ska finnas en flexibilitet att möta en förändrad hotbild. Strategin ersätter den tidigare strategin Ansvar och engagemang – en nationell strategi mot terrorism (skr. 2011/12:73).

1.2 Hotbilden mot Sverige och svenska intressen

De flesta terroristattentat som sker i världen genomförs alltså utanför Europas gränser. Ofta är det civilbefolkning som utsätts och under det senaste året har exempelvis religiösa minoriteter drabbats hårt av Islamiska staten i Irak och Levantens (Isil) brutala våldshandlingar i Syrien och Irak.

På europeisk nivå har vänsterextremistiska grupper, s.k. autonoma grupperingar, i södra Europa, särskilt i Grekland, genomfört flera attentat under de senaste åren. Attentat har även utförts i Europa av individer tillhöriga den högerextremistiska rörelsen, den s.k. vit maktmiljön. Inom vit maktmiljön och i de autonoma grupperingarna i Sverige finns det sannolikt förmåga till attentat, men i dagsläget finns ingen uttalad avsikt. Det finns dock aktörer med potential att utveckla en sådan avsikt.

Det främsta terroristhotet i Sverige i dag kommer från aktörer inspirerade av al-Qaida eller närbesläktade organisationers ideologier. I den våldsbejakande islamistiska miljön i Sverige finns personer som sannolikt har förmåga till attentat. Endast ett fåtal av dessa bedöms dock troligen också ha avsikt. Det ökande antalet resande till och framförallt återvändande från konfliktområden, där individer deltagit i terroristträning eller våldshandlingar, gör att antalet personer i Sverige med förmåga att utföra attentat eller andra typer av ideologiskt motiverade brott, som hot och våldshandlingar, ökar. Återvändare från sådana resor, oavsett ideologisk bakgrund, har i de allra flesta fall skaffat sig en förmåga att utföra allvarliga våldsbrott. Det handlar inte bara om att kunna hantera vapen eller sprängmedel, utan också om att en tröskel för våldsanvändning har överskridits. Trots det kommer de flesta personer som återvänder till Sverige inte att utveckla en avsikt att begå terroristattentat.

Internet och sociala medier är centrala verktyg för den globala al-Qaidainspirerade rörelsen i spridandet av propaganda och för radikalisering och rekrytering. Företrädare för denna rörelse har uppmanat till mindre attentat utförda med enkla medel som stick- och huggvapen, enklare skjutvapen eller bilar. På sociala medier ses också tecken på att den retorik som al-Qaida och Isil använder normaliseras, även hos mycket unga personer i Sverige. Enskilda personer i Sverige radikaliserar via internet och riskerar att drivas till att begå våldshandlingar här eller utomlands. Vidare finns en utveckling med attentat eller attentatsförsök där avsikten bottnar i individuella motiv. Sådan avsikt kan uppstå i samband med upplevda begränsningar i eller upplevda kränkningar av den individuella friheten.

Attentaten i Paris och Köpenhamn i början av 2015 tyder på att tidigare upplevda kränkningar av islam kan ha samband med attentat under lång tid framåt, även om det kan ha funnits alternativa motiv till attentaten. Terroristattentat eller attentatsförsök har under den senaste tiden främst riktats mot länder som deltar i den USA-ledda koalitions militära ingripanden i Irak. Svenskt militärt engagemang i konfliktområden kan komma att påverka synen på Sverige som mål för attentat från våldsbejakande islamistiska aktörer.

Ett ytterligare potentiellt hot mot Sverige är ensamagerande gärningsmän. Sådana personer kan ha olika ideologiska bevekelsegrunder, men har det gemensamt att de inte tillhör etablerade grupper eller nätverk.

Dessa gärningsmän agerar sällan på någon annans specifika uppdrag, även om uttalanden från ledare utomlands kan uppfattas som ett legitimerande av attentat. Under de senaste åren har ett antal attentat i västvärlden genomförts av denna typ av aktör.

Skr. 2014/15:146

1.3 Hur möter vi hotet?

Ingen föds till terrorist. Målet måste vara att så tidigt som möjligt identifiera radikaliseringsprocesser för att kunna motverka att grupper eller individer radikaliserar ytterligare och till slut begår terroristhandlingar.

Regeringen för en kontinuerlig dialog om terrorismrelaterade frågor med berörda myndigheter, särskilt med Säkerhetspolisen som har det huvudsakliga ansvaret för den svenska terrorismbekämpningen. Enligt Säkerhetspolisen beror våldsbejakande radikalisering ofta på ett samspel av olika faktorer. En faktor är upplevda orättvisor eller kränkningar, vilka kan ha en reell grund. En annan är våldsförespråkande ideologier som pekar på orättvisor, förklarar deras orsak och vad som bör göras för att åtgärda dem. Slutligen krävs också ett socialt sammanhang. Vissa personer går med i våldsbejakande grupper utifrån sökande efter spänning och gemenskap, andra är mer ideologiskt intresserade och vissa hamnar i våldsbejakande grupper eftersom flera i deras familj eller sociala närmiljö redan är våldsbejakande. Ibland finns en karismatisk ledare men ofta radikaliserar personer varandra utan tydliga ledare. Radikalisering sker ofta via sociala kontakter, men även genom föreläsningar och propaganda (Säkerhetspolisens årsbok 2014, s. 32).

Säkerhetspolisen beskriver att driv- och dragningskrafter fungerar som riskfaktorer eller omständigheter som möjliggör att en person radikaliseras. Drivkrafter är förhållanden hos personen eller i den egna livssituationen som kan öka sannolikheten för radikalisering. Exempel på drivkrafter är sökande efter mening eller spänning, vilja att göra skillnad och upplevda orättvisor. Dragningskrafter är förhållanden i en grupp som kan öka sannolikheten för radikalisering, t.ex. social gemenskap eller vänskap, meningsfullhet, betydelse eller status i gruppen och attraktiva ideologiska argument. Olika driv- och dragningskrafters betydelse varierar mellan olika personer (Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige, Säkerhetspolisen, 2010, s. 34 f.).

Hela samhället måste arbeta mot terrorismens grundorsaker och motverka dess driv- och dragningskrafter. När en person har utvecklat avsikt och förmåga att använda våld eller står i begrepp att göra det krävs dock andra åtgärder av mer repressiv karaktär. En av de stora utmaningarna i terrorismbekämpningen är därför att hitta såväl en balans mellan långsiktiga och kortsiktiga metoder, som en adekvat användning av förebyggande och repressiva åtgärder. Syftet med förebyggande åtgärder är att minska våldsbejakande radikalisering och rekrytering till terroristgrupper. Repressiva och kontrollerande åtgärder är nödvändiga för att avvärja akuta terroristhot. En effektiv terrorismbekämpning kräver därför både förebyggande och repressiva åtgärder som kompletterar varandra. Regeringen vill särskilt fokusera på de förebyggande åtgärderna för att

på längre sikt förhindra att fler utvecklar avsikt och förmåga att begå terroristattentat.

I takt med att fler aktörer deltar i arbetet med att bekämpa terrorism blir samverkan än viktigare. I denna strategi betonas därför behovet av ökad samverkan och samordning mellan alla berörda aktörer. I detta ingår också att alla måste ha ett helhetsperspektiv i arbetet så att de åtgärder som vidtas för att förebygga, förhindra eller försvåra terroristattentat respektive hantera konsekvenserna av ett terroristattentat inte får till effekt att radikalisering och utanförskap ökar.

I denna skrivelse redovisas hur regeringen anser att arbetet mot terrorism ska bedrivas. Det framgår vilka mål regeringen har för arbetet och hur det bör bedrivas för att målen ska nås. Skrivelsen kommer att kompletteras med uppdrag och andra styrande åtgärder till myndigheter så att ambitionerna i skrivelsen blir en tydlig del av deras verksamhet. Regeringen kommer att följa upp vad myndigheterna gör för att arbetet ska kunna anpassas till de behov som identifieras. Regeringen ska också verka för att myndigheterna har de verktyg de behöver för att kunna utföra sina respektive uppdrag och samverka med andra berörda myndigheter eller aktörer.

1.4 Ramen för terrorismbekämpningen

1.4.1 Terrorism måste bekämpas med respekt för grundläggande fri- och rättigheter

Terrorism hotar internationell fred och säkerhet, nationell säkerhet och våra grundläggande fri- och rättigheter. Målet för terrorismbekämpningen är att motverka att personer skaffar sig avsikt och förmåga att genomföra terroristattentat. Hela samhället måste arbeta mot terrorismens grundorsaker och motverka dess driv- och dragningskrafter. Genom att främja demokrati, jämställdhet, tolerans och delaktighet kan vi motverka intolerans, diskriminering och utanförskap.

En grundläggande förutsättning för all terrorismbekämpning är att mänskliga rättigheter och rättsstatens principer respekteras. Det gäller även skyddet för den personliga integriteten. Dessa principer genomsyrar regeringens arbete mot terrorism såväl nationellt som internationellt. Terrorism får endast bekämpas med medel som hör hemma i ett öppet, demokratiskt och rättssäkert samhälle. Varje åtgärd ska stå i proportion till syftet med åtgärden, både när det handlar om ny generell reglering och tillämpningen av regleringen vid en specifik insats. Bekämpningen av terroristbrottslighet innebär därför ibland svåra avvägningar mellan olika intressen och målsättningar. Fri- och rättigheter får endast begränsas för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och enbart med sådana åtgärder som är nödvändiga, ändamålsenliga och proportionerliga.

Terrorism rymmer mer än planering och utförande av attentat. Den kan även ta sig uttryck i exempelvis spridande av våldsbudskap, insamlande av pengar och annat stöd till terroristgrupper, rekrytering för att utföra attentat och utbildning i bombtillverkning.

Den svenska straffrättsliga regleringen av terroristbrottslighet, som till stor del bygger på internationella konventioner, är en viktig del av terrorismbekämpningen här i landet. Inledningsvis ges därför en redogörelse för de centrala straffrättsliga lagarna.

Enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott (terroristbrottslagen) ska en gärning betraktas som ett terroristbrott om den allvarligt kan skada en stat eller mellanstatlig organisation. Dessutom krävs att den utförts med viss avsikt, som att injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller befolkningsgrupp eller att otillbörligen tvinga t.ex. en regering att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd. De gärningar som under dessa förutsättningar utgör terroristbrott är t.ex. mord, människorov, sabotage, kapning, spridande av gift eller smitta och olovlig befattning med kemiska vapen. Försök, förberedelse och stämpling till terroristbrott eller underlåtenhet att avslöja ett sådant brott är också straffbart.

I lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (rekryteringslagen) föreskrivs ett särskilt straffansvar för den som i ett meddelande till allmänheten uppmanar eller annars söker förleda till särskilt allvarlig brottslighet (offentlig uppmaning) eller i annat fall söker förmå någon annan att begå eller annars medverka till särskilt allvarlig brottslighet (rekrytering). Det föreskrivs även ett särskilt straffansvar för den som meddelar eller söker meddela instruktioner om tillverkning eller användning av sådana sprängämnen, vapen eller skadliga eller farliga ämnen eller om andra metoder eller tekniker som är särskilt ägnade att användas för särskilt allvarlig brottslighet, om gärningen har begåtts med vetskap om att instruktionerna är avsedda att användas för särskilt allvarlig brottslighet (utbildning). Med särskilt allvarlig brottslighet menas bl.a. terroristbrott och sådan brottslighet som avses i vissa angivna internationella överenskommelser.

Enligt lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall (finansieringslagen) är det straffbart att samla in, tillhandahålla eller ta emot pengar eller annan egendom i syfte att egendomen ska användas eller med vetskap om att den är avsedd att användas för att begå särskilt allvarlig brottslighet. Försök till ett sådant brott är också straffbelagt.

Som framgår av avsnitt 2.2 pågår för närvarande en översyn av det straffbara området.

2 Tre områden för terrorismbekämpning

Terrorism kan inte förebyggas eller bekämpas med enstaka åtgärder som vidtas isolerat, utan kräver parallella åtgärder på flera områden. Målet för all terrorismbekämpning är att undvika att terroristattentat genomförs. Arbetet delas in i tre områden som benämns *Förebygga*, *Förhindra* och *Försvåra*. Om ett terroristattentat ändå genomförs måste samhället vara väl förberett för att kunna hantera konsekvenserna av det. Detta arbete behandlas i avsnitt 3.

Syftet med att dela in arbetet i tre områden är att tydliggöra målen för arbetet och underlätta uppföljning samt att förtydliga roller och ansvar. Uppdelningen ska åskådliggöra vad som ingår i terrorismbekämpningen och hjälpa myndigheter och andra aktörer att se vad de kan göra inom sitt verksamhetsområde i detta syfte. Avsikten är att samma uppdelning ska användas även i framtida strategier så att det finns en tydlig och bestående grund i arbetet mot terrorism.

Det kan inte undvikas att åtgärder på de olika områdena ibland får effekt på andra områden. Det krävs ett helhetsperspektiv så att åtgärder som vidtas på ett område inte får negativa konsekvenser på ett annat. Om polisen ingriper mot exempelvis ett narkotikabrott och efter beslag ser tecken på radikalisering i t.ex. en telefon eller dator, behöver informationen tas om hand så att berörda aktörer kan agera utifrån den. Hur polisen ingriper i olika sammanhang har dessutom betydelse ur ett förtroendeskapande perspektiv, och polisen måste därför ha ett helhetsperspektiv vid alla ingripanden. Det kan även finnas anledning för icke-brottsbekämpande myndigheter, kommunala verksamheter och andra aktörer att ha ett helhetsperspektiv inom sina respektive ansvarsområden. Arbetet får inte leda till att vissa grupper stigmatiseras.

Den typ av inriktande dokument som strategin ska vara är enligt regeringens mening inte betjänt av en redogörelse för allt det betydelsefulla arbete som myndigheterna redan gör. Avsikten är i stället att redogöra för regeringens målsättningar på de olika områdena och hur arbetet bör inriktas för att målen ska nås. Detta framgår genom att det under respektive avsnitt anges vad regeringen ska verka för i form av förslag till förändrad lagstiftning eller andra styrande åtgärder.

2.1 Förebygga – motverka och minska avsikt att begå eller stödja terroristattentat

Skr. 2014/15:146

Målsättningar:

- Att hitta och utveckla kunskapsbaserade metoder och åtgärder som kan förebygga radikaliserings, våldsbejakande extremism och terrorism.
- Att relevanta aktörer på nationell, regional och lokal nivå prioriterar arbetet med att motverka radikaliserings och våldsbejakande extremism och samverkar om insatser.
- Att alla aktörer ska ha ett helhetsperspektiv så att åtgärder för att förebygga, förhindra eller försvåra terroristbrottslighet eller hantera konsekvenserna av ett terroristattentat vidtas på ett sätt som inte innebär att fler radikaliseras.

Terrorism är en extrem form av våldsbejakande extremism. För att motverka terrorism är det angeläget att arbeta mot extremismens och terrorismens bakomliggande faktorer, förebygga och motverka dess drivkrafter och fånga upp individer i riskzonen. Brottsförebyggande arbete syftar till att systematiskt och kunskapsbaserat arbeta mot brottslighetens orsaker och att begränsa möjligheterna att begå brott. Det förebyggande området i denna strategi tar sikte på att motverka radikaliserings och påverka personers avsikt att begå brott. Fokus ligger således på åtgärder som syftar till att minska basen för rekrytering till terrorism.

Mycket tyder på att arbete för ett inkluderande samhälle, som en trygg och fungerande skola och en väl fungerande arbetsmarknadspolitik, har en positiv inverkan på arbetet mot brottslighet i allmänhet och så även för att motverka terrorism. I denna strategi kommer dock endast arbete som bedöms förebygga just terroristbrottslighet att tas upp.

Arbete för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Att värna demokratin mot våldsbejakande extremism inkluderar insatser som motverkar radikaliserings och rekrytering till terroristgrupper och terroristbrottslighet i Sverige och utlandet. De olika extremistmiljöernas aktiviteter underminerar, utmanar och hotar demokratiska värden på olika sätt. Normer, värderingar och attityder som samverkar och bidrar till framväxten av extremism och terrorism måste motverkas effektivt. Det är viktigt att det finns ett genusperspektiv i arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism och terrorism.

En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18; nedan den nationella samordnaren) tillsattes i juni 2014. Den nationella samordnaren ska förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå. Samordnaren ska även verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. Regeringen beslutade i mars 2015 om tilläggsdirektiv till samordnaren för att ytterligare stärka och utveckla det förebyggande arbetet. I uppdraget ingår nu också att uppmuntra till insatser för individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska rörelser, ta fram och initiera genom-

förändret av en sammanhållen strategi för arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och inrätta ett nätverk av experter. Vidare ingår att förbättra det lokala arbetet med stöd till anhöriga. Den 13 augusti 2015 beslutade regeringen om ytterligare ett tilläggsdirektiv till samordnaren i syfte att initiera en pilotverksamhet med en nationell stödtelefon dit bl.a. anhöriga, kommuner och organisationer kan vända sig för att få information, råd och stöd i frågor om våldsbejakande extremism. Uppdraget som helhet ska redovisas i juni 2016.

Regeringen beslutade den 13 augusti 2015 skrivelsen Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism (skr. 2014/15:144). Skrivelsen innehåller de 21 åtgärder som regeringen har vidtagit i syfte att kraftfullt förstärka det förebyggande arbetet. Syftet med skrivelsen är att ge en samlad beskrivning av de åtgärder som pågår, tydliggöra ansvarsområden, samverkan och målgrupper och att utveckla myndigheternas beredskap under den tid den nationella samordnarens uppdrag pågår. Målsättningen med åtgärderna är att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism. Åtgärderna syftar därför till att kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka och att förebyggande insatser och metoder ska utvecklas. Avsikten är att myndigheter, kommuner och det civila samhällets organisationer inklusive trossamfund genom dessa åtgärder mer samordnat och effektivt ska kunna bidra till att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Åtgärderna som genomförs omfattar följande fem områden:

- *Nationell samordning för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.* Nyckeln till ett framgångsrikt förebyggande arbete är en fungerande samverkan mellan relevanta myndigheter och organisationer.
- *Åtgärder för att värna demokratin och alla människors lika värde och rättigheter.* Åtgärder inom detta område riktar sig brett till alla inom relevanta grupper som t.ex. elever, ungdomar, berörda yrkesgrupper eller trossamfund. De syftar till att minska grogrunderna för antidemokratiskt beteende och våldsbejakande ideologier. Dessa åtgärder fångar även upp de individer som är i riskzonen och de som redan har anslutit sig till våldsbejakande extremistiska rörelser.
- *Åtgärder mot identifierade risker.* Åtgärderna inom detta område syftar till att utveckla arbetet för riskgrupper och problem kopplade till våldsbejakande extremism.
- *Åtgärder för att individer ska lämna våldsbejakande extremistiska rörelser.* Åtgärderna inom detta område syftar till att utveckla insatser som riktar sig till individer som är eller har varit involverade i våldsbejakande extremistiska rörelser.
- *Stärkt nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte.* Det internationella kunskaps- och erfarenhetsutbytet har bidragit till att utveckla det nationella arbetet i Sverige för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Detta utbyte kommer att fortsätta.

Något som kräver särskild uppmärksamhet är extremist- och terroristgrupperns användning av internet och sociala medier för spridande av propaganda och annat material som glorifierar och uppmanar till våld, våldsbejakande ideologier och terrorism. Detta leder till att grupperna stärks och att fler personer radikaliserar och rekryteras. Den svenska grundlagen ger ett starkt skydd för yttrandefriheten. De demokratistär-

kande möjligheter som internet ger måste också värnas. Sverige måste vara rustat för att bemöta propaganda och antidemokratiska budskap även när de sprids på internet eller i sociala medier. Regeringen anser att det bästa sättet att bemöta propaganda för våldsbejakande extremism och terrorism är med kunskap. Statens medieråd har tidigare på uppdrag av regeringen tagit fram ett digitalt utbildningsmaterial i syfte att öka barns och ungas medie- och informationskunnighet och därigenom stärka deras förmåga att ifrågasätta antidemokratiska och våldsbejakande budskap på internet och i sociala medier som uppmanar till hot och våld för en ideologisk sak. Statens medieråd har nyligen fått i uppdrag att utveckla kampanjen No Hate Speech Movement till att också omfatta insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism genom att stärka barns och ungdomars medie- och informationskunnighet. Kampanjen ska särskilt inriktas mot att stärka barns och ungas förmåga att använda sin yttrandefrihet och respektera mänskliga rättigheter, öka den demokratiska delaktigheten och stimulera till källkritik och eget kritiskt tänkande i relation till medier. Det finns dock behov av ytterligare kunskap för att förstå, analysera och bemöta den våldsbejakande propaganda som förekommer på internet och i sociala medier och vilken roll sociala medier spelar för radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism och terrorism. På initiativ av den nationella samordnaren har därför Forsvarshögskolan fått ett uppdrag att kartlägga våldsbejakande extremism i sociala medier. I uppdraget ingår också att beskriva hur olika länder i Europa använder sociala medier i det förebyggande arbetet. Uppdraget ska redovisas till den nationella samordnaren under 2015.

Regeringen ska verka för att

- den kunskap, de förslag och den strategi som den nationella samordnaren har fått i uppdrag att ta fram tas till vara,
- den kunskap och de förslag som tas fram i enlighet med de uppdrag som regeringen redovisar i skrivelsen Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism (skr. 2014/15:144) tas till vara och att eventuellt behov av ytterligare åtgärder tillgodoses.

Brottsförebyggande arbete

Brottsförebyggande metoder syftar till att bekämpa brottslighetens orsaker. Kunskap om vilka riskfaktorer och drivkrafter som är av betydelse för att någon utvecklar ett kriminellt beteende, och om vilka åtgärder som är effektiva för att reducera risken för detta, är avgörande för att förebygga kriminalitet. Genom riktade insatser mot exempelvis ungas kriminalitet och rekrytering till kriminella grupper, som sociala insatsgrupper och avhopparverksamhet, kan riskfaktorer och drivkrafter påverkas och brottsligheten minskas. Av betydelse är också insatser som kan påverka stereotypa normer som kopplar samman maskulinitet och våld. I kommunerna pågår ett utvecklingsarbete i samverkan med olika aktörer i samhället där man arbetar med bl.a. våldsförebyggande program i skolan. I den nationella samordnarens uppdrag ingår att förbättra samverkan mellan myndigheter och kommuner. För att förebygga brott är självklart

samverkan mellan Polismyndigheten och kommunala aktörer av stor vikt.

Lokalt brottsförebyggande arbete

Brottsbekämpande myndigheters förebyggande arbete riktar sig framför allt mot potentiella riskgrupper och mot potentiella brottsfall. Polismyndighetens brottsförebyggande verksamhet ska bedrivas underrättelsestyrt och problemorienterat. Det innebär att myndigheten utifrån de uppgifter som finns om brottsligheten inom ett givet område sätter samman en lokal problembild. Med denna som grund analyseras sedan vilka orsaker som antas ligga bakom brottsligheten så att åtgärder och metoder för att angripa problemen kan identifieras. Polismyndigheten kan dock inte på egen hand bekämpa brottslighetens orsaker på ett effektivt sätt, eftersom många av de åtgärder som är verkningfulla faller inom ramen för andra aktörers verksamheter, t.ex. socialtjänsten, skolan och ideella och religiösa verksamheter. Det brottsförebyggande arbetet måste därför bedrivas i nära samverkan mellan samtliga dessa verksamheter.

På de flesta ställen i landet har Polismyndigheten tecknat samverkansöverenskommelser med kommunerna. Omfattningen av dessa varierar men de utgör en bra grund för arbetet med att stärka samverkan mellan bl.a. polis och kommun. Med sin unika kunskap om brottsligheten och dess utveckling inom ett visst geografiskt område kan Polismyndigheten bidra med relevant information vid framtagandet av de gemensamma lokala problembilder som ska styra det lokala brottsförebyggande arbetet. En utgångspunkt bör vara att problematiken med utländska terroriststridande ska fångas upp i lokala problembilder och också omfattas av samverkansöverenskommelser där det är relevant. För att möjliggöra detta krävs att Säkerhetspolisens kunskap förmedlas till Polismyndigheten och att den når ut i alla berörda lokalpolisområden. För att det brottsförebyggande arbetet ska vara effektivt och framgångsrikt krävs att samtliga relevanta aktörer på lokal nivå samverkar vid och bidrar till framtagandet av problembilderna och i genomförandet av de åtgärder som följer av dessa. Om det finns tecken på särskilda problem med radikaliserings i ett visst område behöver insatser riktas dit.

Allmän kunskap om vad som påverkar en person att utveckla ett kriminellt beteende är relevant även för att reducera risken för att någon väljer att ägna sig åt terroristbrottslighet. Befintlig kunskap om vilka som väljer att ansluta sig till terroristgrupper tyder dock på att det finns stor variation i bakgrund och drivkrafter. Problemet är komplext och det krävs därför olika åtgärder för olika individer. Som framgår av avsnitt 1.3 varierar betydelsen av driv- och dragningskrafter mellan olika personer. Det behövs dock en mer samlad kunskap om vilka dessa krafter är, liksom om vilka åtgärder som är relevanta för att motverka dem. Det behöver kunna avgöras om befintligt brottsförebyggande arbete är tillräckligt eller om ytterligare metoder behöver utvecklas och tillämpas praktiskt. Ytterligare kunskaper behövs även för att bättre kunna identifiera personer som redan befinner sig i en radikaliseringsprocess.

Inom Polismyndigheten pågår ett arbete för att skapa en nationell modell för arbetet mot våldsbejakande extremism, innefattande kontaktskapande verksamhet och delgivning av lägesbilder till samverkande

myndigheter. Sedan några år genomförs också kunskapshöjande insatser på området. Polishögskolan genomför årligen instruktörsutbildningen COPRA (Community Policing and Prevention of Radicalisation). Efter genomförd utbildning ska instruktörerna fortbilda relevant personal i att upptäcka och förebygga våldsbejakande radikaliserings på lokal nivå. Regeringen ser positivt på att detta arbete har initierats och fortsätter.

Regeringen avser att utveckla det lokala brottsförebyggande arbetet, bl.a. genom att förstärka den nationella samordningen på området. Brottsförebyggande rådet kommer att få i uppdrag att analysera inom vilka områden det finns behov av ett förstärkt stöd och att ge förslag till hur en nationell stöd- och samordningsfunktion kan konstrueras vid myndigheten. De strukturer som redan finns på plats för det brottsförebyggande arbetet ska utvecklas och det problemorienterade arbetssättet förstärkas. Dessa satsningar kommer att vara till gagn för att förebygga terroristbrottslighet.

Verksamhet för att stödja personer som vill lämna kriminella nätverk, s.k. avhopparverksamhet, bedrivs på olika håll i landet. Det finns dock få lokala verksamheter som fångar upp de individer som behöver stöd och hjälp att lämna våldsbejakande extremistiska rörelser. Som framgår av föregående avsnitt har den nationella samordnaren i uppdrag att stötta relevanta aktörer i arbetet med att ta fram avhopparverksamhet för individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska rörelser. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, genom Polismyndigheten, har här en viktig funktion att fylla genom att när det är möjligt och lämpligt delge relevanta aktörer information om vilka individer som kan behöva stöd och hjälp med att lämna våldsbejakande extremistiska rörelser.

Arbetet vid myndigheter inom rättsväsendet

Alla myndigheter inom rättsväsendet har en viktig funktion att fylla när det gäller det förebyggande arbetet. Åklagare kan i enskilda brottsutredningar se tecken på radikaliserings i samband med att en personutredning görs. Den informationen bör vidarebefordras till Polismyndigheten som kan se till att den tas om hand i det lokala brottsförebyggande arbetet. I domstolarna kan det under en rättegång komma fram tecken på att den tilltalade är på väg att radikaliseras eller redan är radikaliserad. Det är viktigt att sådan information förmedlas till de myndigheter som har att verkställa en eventuell påföljd så att den kan tas tillvara i det förebyggande arbetet.

Inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet pågår ett arbete med att identifiera personer, grupper och fenomen som tyder på pågående rekryteringar till våldsbejakande extremism. Organisationen och kompetensen att hantera denna problematik har utvecklats under de senaste åren. Kriminalvården medverkar i flera nationella och internationella samarbeten som ger möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte om förebyggande åtgärder. Lärdom kan dras av de händelser som skett i vår omvärld där gärningsmän bedöms ha radikaliserats inom fängelsemiljön. I Sverige har Kriminalvården en utbyggd underrättelseverksamhet, anstaltsavdelningarna är relativt små i förhållande till andra länders avdelningar, det finns en medveten strategi vid placering av intagna och personal arbetar nära de intagna i vardagen. Dessa omständigheter utgör

skyddande faktorer i sammanhanget, men radikalisering kan givetvis förekomma även på svenska anstalter. Det är därför angeläget att Kriminalvården upprätthåller sitt underrättelsearbete och fortsätter att inhämta kunskap om såväl individer som andra myndigheters och staters erfarenheter. Personal inom myndigheten behöver ha kunskap om t.ex. tecken på radikalisering och förmåga att på rätt sätt hantera information som kommer till deras kännedom. Regeringen har i juni 2015 gett Kriminalvården i uppdrag att göra en kartläggning av metoder och arbetssätt som kan användas för att förebygga våldsbejakande extremism hos Kriminalvårdens klienter. Kartläggningen ska även omfatta metoder och arbetssätt som kan användas i arbetet med de klienter som redan är anslutna eller på annat sätt har koppling till våldsbejakande extremistiska grupper. Statens institutionsstyrelse har nyligen fått ett motsvarande uppdrag avseende verkställighet av påföljder på behandlingshem.

Regeringen ska verka för att

- samordningen i det lokala brottsförebyggande arbetet stärks,
- kunskapen ökar om vilka faktorer som bidrar till terroristbrottslighet,
- myndigheterna inom rättsväsendet tar till vara kunskap om vilka faktorer som bidrar till terroristbrottslighet och anpassar det förebyggande arbetet i enlighet med detta,
- kunskapshöjande åtgärder inom rättsväsendet genomförs,
- Säkerhetspolisen och Polismyndigheten fortsätter att utveckla sitt samarbete så att kunskapsspridning kan ske effektivt och operativ information kan nå ut lokalt,
- Polismyndigheten arbetar för att lokala problembilder ska omfatta aspekter som rör radikalisering och terrorism,
- Kriminalvården upprätthåller och utvecklar det arbete som bedrivs inom myndighetens säkerhetsorganisation.

Aktörer

På det förebyggande området är det tydligt att aktörer som inte har uttalade uppdrag att arbeta mot terrorism har en central roll i arbetet med att motverka radikalisering och därmed förebygga terrorism. Nyckelaktörer är socialtjänst, skola, föreningar och samfund, ideella organisationer, religiösa ledare och politiker.

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bidrar i samverkan med kommuner med information och insatser. Kriminalvården arbetar med återfallsförebyggande insatser för dömda personer och har också goda möjligheter att förebygga och uppmärksamma radikalisering i kriminalvårdens miljöer. Statens institutionsstyrelse som har ansvar för att bedriva tvångsvård och verkställa sluten ungdomsvård är också en viktig aktör på detta område. Även åklagarväsendet och domstolsväsendet har betydelsefulla funktioner att fylla.

2.2 Förhindra – motverka och minska förmåga och möjlighet att begå terroristattentat

Skr. 2014/15:146

Målsättningar:

- Att brottsbekämpande myndigheter ska ha ändamålsenliga och rättssäkra verktyg för att förhindra att terroristattentat begås.
- Att arbetet med att upptäcka och bekämpa finansiering av terrorism ska effektiviseras och i högre grad integreras med den övriga terrorismbekämpningen.
- Att kriminaliseringen av terroristbrottslighet ska vara ändamålsenlig och uppfylla internationella åtaganden.

Även med ett väl fungerande förebyggande arbete kommer det inte att gå att fullt ut motverka att personer utvecklar en avsikt att begå terroristbrottslighet. I dessa fall måste brottsligheten förhindras genom att förmågan och möjligheterna att genomföra brottsplanerna begränsas. Avgörande för framgång i arbetet är att berörda myndigheter har tillräcklig kunskap om de personer som har utvecklat avsikt att begå terroristbrottslighet. Under de senaste åren har ett antal attentat i västvärlden genomförts av ensamagerande gärningsmän, vilka utgör en särskild utmaning i detta sammanhang. Med hjälp av information kan brottsplaner avbrytas, brott utredas och lagföras och finansiering av terrorism motverkas. På så sätt kan ett attentat i många fall förhindras. Området *Förhindra* delas därför in i två delar: Tillgång till och utbyte av information och Möjlighet att agera.

Tillgång till och utbyte av information

Tillgång till information är en grundläggande förutsättning för myndigheternas möjligheter att förhindra terroristbrottslighet. Myndigheterna måste ha tillgång till adekvat information i rätt tid och de måste också ha möjlighet att bearbeta och analysera denna information. Det är dock inte alltid den myndighet som har tillgång till viss information i sin verksamhet som också har till uppgift att analysera den eller handla utifrån den. En myndighet kan behöva dela information som den har tillgång till med en myndighet som har behov av den, eller begära information som den har behov av från en myndighet som har tillgång till den. Möjlighet till samverkan och informationsutbyte, såväl på strategisk nivå som i den operativa verksamheten, är därför av stor vikt inom området *Förhindra*.

Samverkansrådet mot terrorism är ett gott exempel på strategisk samverkan. Rådet har inte ett formellt uppdrag men är ett nätverk av fjorton myndigheter som på nationell nivå arbetar för att förbättra samordningen och effektivisera myndigheternas arbete mot terrorism. Under rådet finns en permanent arbetsgrupp för kommunikationsfrågor, som bl.a. har till uppgift att säkerställa att det finns fungerande kanaler för kommunikation mellan myndigheterna när detta behövs. Inom Samverkansrådet pågår också ett arbete för att stödja myndigheternas strategiska arbete för att anpassa sig till förändrade hotnivåer. Regeringen ser positivt på myndigheternas samverkan och avser att följa arbetet. Myndigheterna i rådet bör fortsätta använda sig av möjligheterna att dela information med

varandra så att den samlade kunskapen tas tillvara på ett så effektivt sätt som möjligt.

Ett annat exempel på strategisk samverkan är den informella permanenta arbetsgruppen Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT). Där samarbetar Säkerhetspolisen, Försvarets radioanstalt och Försvarsmakten (Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten). Arbetsgruppen har inrättats av myndigheterna för att de gemensamt ska kunna göra strategiska terrorhotbedömningar mot Sverige och svenska intressen på lång och kort sikt. Dessa hotbedömningar syftar till att ge tidig förvarning om förändringar som kan påverka hotbilden och som kan kräva åtgärder. Samarbetet möjliggör ett tillvaratagande av de tre myndigheternas samlade kompetens. Säkerhetspolisen har pekat på ett behov av att kunna medge de övriga myndigheterna inom NCT direktåtkomst till de uppgifter i myndighetens verksamhet som behövs för samarbetet, för att på så sätt effektivisera arbetet.

Det är Säkerhetspolisen som har huvudansvaret för att förhindra terroristbrottslighet i Sverige. Myndigheten har en unik ställning genom att vara både en polismyndighet och en säkerhetstjänst. Polismyndigheten har också en central roll på området. Myndigheterna ska samarbeta med varandra i den utsträckning som behövs för att verksamheten ska kunna bedrivas effektivt. De båda myndigheternas verksamhet måste präglas av tydliga ansvarsförhållanden. Huvuddragen i ansvarsfördelningen mellan dem framgår av författning och regleringsbrev och de har därutöver träffat flera överenskommelser om samverkan. Regeringen konstaterar att det finns en god samverkan mellan myndigheterna, bl.a. inom ramen för Nationella taktiska rådet som myndigheterna har inrättat gemensamt och som består av medarbetare från båda myndigheterna.

Säkerhetspolisen och Polismyndigheten måste fortsätta att utveckla sitt samarbete för att uppnå tydliga ansvarsförhållanden och ett väl utvecklat informationsutbyte. Som framgår av avsnitt 2.1 är det viktigt att Säkerhetspolisens kunskap når ut lokalt. Säkerhetspolisen har också behov av den kunskap och information som finns lokalt för att effektivt kunna utföra sitt uppdrag, och det är därför lika viktigt att den kunskap och information som Polismyndigheten har genom sitt lokala arbete kommer Säkerhetspolisen till del.

Utöver utbyte av tillgänglig information har myndigheterna behov av att kunna inhämta ytterligare information. Viss information kan inhämtas genom öppna kanaler. Eftersom terroristbrottslighet ofta är gränsöverskridande finns även ett behov av ett effektivt internationellt informationsutbyte.

Vid sidan om den informationsinhämtning som sker genom öppna kanaler och genom samarbete mellan myndigheter nationellt och internationellt, finns det behov av att dolt kunna inhämta information. Riksdagen beslutade under 2014 om permanentande av vissa lagbestämmelser om hemliga tvångsmedel, nämligen om hemlig rumsavlyssning, preventiv användning av vissa hemliga tvångsmedel och möjligheten till utökad användning av hemliga tvångsmedel vid utredning av brott inom Säkerhetspolisens område. Samtidigt anpassades också regelverket om preventiva tvångsmedel för att bättre möta Säkerhetspolisens behov när det gäller att förhindra bl.a. terroristbrott. Regeringen ser adekvat reglering av användandet av hemliga tvångsmedel som en nödvändig del av brotts-

bekämpande myndigheters möjlighet att kunna hålla jämna steg med brottsligheten. Tekniken utvecklas ständigt och sättet att kommunicera har genomgått stora förändringar det senaste decenniet. Kriminella har anpassat sig till de möjligheter som tekniken ger och de brottsbekämpande myndigheterna måste kunna hantera detta. Samtidigt är det viktigt att den personliga integriteten skyddas vid användandet av tvångsmedel. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen.

Regeringen ska verka för att

- uppgiftsutbytet inom NCT effektiviseras,
- de brottsbekämpande myndigheterna har möjlighet att utbyta och utbyter information i den omfattning som behövs för en effektiv terrorismbekämpning,
- de brottsbekämpande myndigheterna använder sig av befintliga möjligheter att utbyta information med andra stater i den omfattning som behövs för en effektiv terrorismbekämpning,
- de brottsbekämpande myndigheterna ges förutsättningar att, med hänsyn till skydd av den personliga integriteten och rättssäkerheten, upprätthålla sin förmåga att inhämta information.

Möjlighet att agera

Med hjälp av tillgänglig information kan myndigheter agera för att förhindra terroristattentat. Det kan t.ex. ske genom att motverka finansiering av terrorism, inleda förundersökning för de terroristrelaterade brott som kan misstänkas och om möjligt lagföra dem som kan misstänkas för brotten.

Motverka finansiering av terrorism

Ett sätt att stödja och möjliggöra genomförande av terroristattentat är att finansiera sådana. Sveriges åtgärder mot finansiering av terrorism, liksom mot penningtvätt, har kontinuerligt förbättrats. I takt med att brottsligheten förändras måste arbetet fortsätta ses över och utvecklas, både vid berörda myndigheter och hos verksamhetsutövare. I juni 2014 presenterades skrivelsen En nationell strategi för en effektiv regim för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (skr. 2013/14:245). Ett av de prioriterade områden som identifieras i den nationella strategin är kunskaphöjande åtgärder. För närvarande genomförs därför bl.a. en insats ledd av Försvvarshögskolans Centrum för asymmetriska hot- och terrorismstudier för att höja kunskapsnivån och medvetenheten hos myndigheter och verksamhetsutövare beträffande finansiering av terrorism.

Det finansiella systemet utnyttjas vid finansiering av terrorism och information om finansiella transaktioner och tillvägagångssätt behöver kunna utbytas. Kraven på verksamhetsutövare att göra bedömningar av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i verksamheten skärptes genom lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2015 (se prop. 2014/15:80). Sverige har ett system på plats för att samla in och få tillgång till denna typ av information genom den upplysningsskyldighet som de finansiella och icke-finansiella verksamhetsutövarna har enligt penningtvättslagen. Det är viktigt att alla rapporteringsskyldiga verk-

samhetsutövare uppfyller sin rapporteringsskyldighet och att information lämnas på ett ändamålsenligt sätt.

Säkerhetspolisen har det primära ansvaret för att förhindra terroristbrottslighet. Det är emellertid Polismyndighetens enhet Finanspolisen som är finansunderrättelseenhet och har till uppgift att ta emot information om misstänkta transaktioner från verksamhetsutövarna. Både Säkerhetspolisen och Finanspolisen måste därför ha förmåga att analysera informationen och att kontinuerligt återkoppla hur brottsligheten utvecklas till de rapporteringsskyldiga verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheterna. Finanspolisen och Säkerhetspolisen måste även fortsättningsvis ha ett nära samarbete i dessa frågor. Möjligheterna till kunskapsutbyte mellan tillsynsmyndigheterna, de brottsbekämpande myndigheterna och rapporteringsskyldiga verksamhetsutövare kan förstärkas ytterligare genom en ändamålsenligt utformad och effektiv mekanism för samordning och koordinering. I sammanhanget är det viktigt att belysa att tillsynsmyndigheterna besitter värdefull kunskap om arbetet för att motverka finansiering av terrorism som kan vara av värde för brottsbekämpande myndigheter i alla delar av terrorismbekämpningen. På motsvarande sätt är kunskapen som de brottsbekämpande myndigheterna har värdefull för tillsynsmyndigheterna i utformandet av en effektiv tillsyn. Att arbetet med att bekämpa finansiering av terrorism på detta sätt i större utsträckning integreras i den övriga terrorismbekämpningen är positivt.

Kriminalisering

En viktig del i kampen mot terrorism är att det finns en ändamålsenlig strafflagstiftning. De centrala bestämmelserna i svensk rätt om terroristbrott och brott med anknytning till terrorism finns i terroristbrottslagen, rekryteringslagen och finansieringslagen (se avsnitt 1.4.2).

Det är angeläget att Sverige lever upp till sina straffrättsliga åtaganden för att förhindra och bekämpa terrorism. I FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014), som är folkrättsligt bindande, ställs krav på att det ska vara kriminaliserat att resa, eller försöka resa, utomlands i syfte att utföra, planera, förbereda eller delta i terroristhandlingar, eller att ge eller få terroristträning. Vidare har Financial Action Task Force (FATF), där Sverige ingår, i sina rekommendationer ställt krav på att medlemsstaterna ska kriminalisera finansiering av terrorism i enlighet med FN:s internationella konvention om bekämpande av finansiering av terrorism som antogs 1999. Medlemsstaterna ska också se till att inte bara finansiering av terroristhandlingar utan även av terroristorganisationer och enskilda terrorister omfattas av kriminaliseringen. Det senare ska gälla även när det saknas koppling till en specifik terroristhandling.

En särskild utredare har analyserat behovet av lagändringar för att Sverige ska leva upp till de krav på straffrättslig reglering som ställs i resolutionen och i rekommendationen om finansiering av terrorism (Straffrättsliga åtgärder mot terrorismresor [SOU 2015:63]). Utredaren har gjort bedömningen att de gärningar som ska vara kriminaliserade enligt resolutionen i viss utsträckning redan är straffbara, men att det krävs lagstiftningsåtgärder för att svensk rätt fullt ut ska motsvara kraven. I betänkandet har det lämnats förslag till nya straffbestämmelser om

mottagande av utbildning för särskilt allvarlig brottslighet och om terrorismresor, dvs. resor i avsikt att begå eller förbereda särskilt allvarlig brottslighet eller att meddela eller motta utbildning för sådan brottslighet. Det har även lämnats förslag till en ny straffbestämmelse om finansiering av terrorismresor. När det gäller FATF:s rekommendation har utredaren föreslagit att det ska vara straffbart att finansiera en person eller en sammanslutning av personer som begår, försöker begå, förbereder eller medverkar till särskilt allvarlig brottslighet, oavsett syftet med finansieringen. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

I maj 2015 antog Europarådets ministerkommitté ett tilläggsprotokoll till konventionen om förebyggande av terrorism. Tilläggsprotokollet är tänkt att bidra till ett likartat genomförande av FN:s säkerhetsråds resolution 2178 (2014) och är i huvudsak inriktat på bestämmelser om materiell straffrätt som bygger på dem som finns i FN-resolutionen. Sverige deltog aktivt i förhandlingarna av protokollet, som bidrar till att förstärka det straffrättsliga skyddet mot terrorism. Sverige verkade under förhandlingarna även för att protokollet ska respektera grundläggande mänskliga rättigheter och högt ställda rättssäkerhetskrav. I juni 2015 fick den särskilda utredaren i uppdrag att ta ställning till om Sverige ska tillträda tilläggsprotokollet liksom två återstående FN-instrument på det straffrättsliga området som gäller hot mot den civila luftfartens säkerhet. I tilläggsuppdraget ingår också att analysera behovet av ytterligare kriminalisering för att förebygga och förhindra att personer deltar i väpnad konflikt utomlands inom ramen för en terroristorganisation och att överväga om straffbestämmelsen om olovlig värvning bör förtydligas, utvidgas eller ändras på något annat sätt. Uppdraget ska redovisas senast i juni 2016.

Lagföring

För att svenska myndigheter ska kunna utreda och lagföra brott är det internationella rättsliga samarbetet av stor betydelse. I syfte att ytterligare effektivisera samarbetet avseende rättslig hjälp gav regeringen i augusti 2014 en särskild utredare i uppdrag att utreda hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området ska genomföras i svensk rätt. Direktivet, som Sverige var en av initiativtagarna till, är tänkt att göra det enklare och snabbare för rättsvårdande myndigheter inom EU att bistå varandra med utredningsåtgärder under en förundersökning. Uppdraget ska redovisas i november 2015. Även den europeiska arresteringsordern är av stor betydelse på området. För att ytterligare effektivisera det samarbetet har regeringen initierat en översyn av lagen (2013:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder och avser att under hösten presentera förslag till vissa förbättringar av den. Vidare är lagen (1957:668) om utlämning för brott föremål för en mera omfattande översyn. I samband med denna översyn ska det även övervägas bl.a. om Sverige bör anta tilläggsprotokollet till Europarådets konvention om bekämpande av terrorism, m.m. Protokollet ökar möjligheterna och skyldigheterna att samarbeta inom bl.a. utlämningsområdet när det gäller flera av de gärningar som omfattas av FN:s globala straffrättsliga konventioner om bekämpande av terrorism.

Ett brett förhållningssätt och att befintliga strukturer för brottsbekämpning och myndighetssamverkan används är värdefullt i sammanhanget. Ekobrottsmyndigheten bedriver t.ex. verksamhet som indirekt kan medföra att terroristattentat förhindras. Exempelvis kan den som från Sverige försöker finansiera terrorism ofta misstänkas även för annan brottslighet. Det kan röra sig om ekonomisk brottslighet för att skapa ekonomiska vinster som kan användas i terroristverksamhet. I dessa fall samverkar myndigheten med övriga berörda myndigheter som Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket och Finansinspektionen.

Terroristbrottmål är komplicerade och kräver ingående kunskaper hos både brottsbekämpande myndigheter och domstolar om exempelvis hotbilder, tillvägagångssätt och trender som är kännetecknande för brottsligheten. I dag finns exempelvis specialiserade åklagare för säkerhetsmål, inklusive terroristbrottmålen. Det bör finnas kompetens på området i hela rättskedjan.

Regeringen ska verka för att

- Sverige ska uppfylla sina befintliga straffrättsliga åtaganden inom FN, FATF och Europarådet,
- möjligheterna till internationellt rättsligt samarbete förbättras genom att direktivet om en europeisk utredningsorder genomförs och lagen om en europeisk arresteringsorder och lagen om utlämning för brott förbättras,
- tillsynsmyndigheterna arbetar för att alla rapporteringsskyldiga verksamhetsutövare uppfyller skyldigheten att rapportera misstänkta transaktioner,
- Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har en god förmåga att analysera rapporter om misstänkta transaktioner och att en effektiv och ändamålsenlig återkoppling sker till verksamhetsutövarna i syfte att skapa förutsättningar för en frekvent och kvalitativ rapportering,
- Polismyndigheten och Säkerhetspolisen fortsätter att utveckla sitt samarbete för att ytterligare effektivisera bekämpningen av finansiering av terrorism,
- kompetensen i domstolsväsendet stärks när det gäller terroristbrottmål.

Aktörer

Säkerhetspolisen har huvudansvaret för att förhindra terroristbrottslighet. Polismyndigheten har genom sitt arbete en betydelsefull roll i att upptäcka indikationer på brottslig verksamhet. Polismyndigheten bidrar också med resurser till Säkerhetspolisen. Samverkansorganet Nationellt centrum för terrorhotbedömning fyller en viktig funktion, liksom Samverkansrådet mot terrorism, där Ekobrottsmyndigheten, Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Kriminalvården, Kustbevakningen, Migrationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Strålsäkerhetsmyndigheten, Säkerhetspolisen, Totalförsvarets forskningsinstitut, Transportstyrelsen, Tullverket och Åklagarmyndigheten ingår.

I systemet för att motverka finansiering av terrorism ingår, förutom de brottsbekämpande myndigheterna, tillsynsmyndigheter som Finansinspektionen, Fastighetsmäklarinspektionen, Lotteriinspektionen, Revisorsnämnden och Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län samt det registerförande Bolagsverket. Detsamma gäller Sveriges advokatsamfund och de utpekade finansiella och icke-finansiella verksamhetsutövarna.

2.3 Försvåra – skapa och upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat

Målsättningar:

- Att skyddet för människor, information, funktioner och anläggningar ska vara starkt – människor ska känna sig trygga, säkra och fria i samhället.
- Att de skyddsåtgärder som vidtas ska vara väl avvägda och bevara rimlig tillgänglighet.

Medan området *Förhindra* handlar om att begränsa förmågan att begå terroristattentat, omfattar området *Försvåra* skyddet av målen för eventuella attentat. Det handlar om att försvåra för personer med avsikt och förmåga att begå ett terroristattentat att ta sig in i landet och stanna här. Området omfattar även åtgärder avseende föremål som kan användas som hjälpmedel vid sådana attentat. Det handlar också om att polisiärt skydda utövandet av grundläggande fri- och rättigheter, som yttrande- och religionsfrihet, och att minska samhällets sårbarhet för terroristattentat genom att skydda känslig information, samhällsviktiga anläggningar och kritisk infrastruktur.

Utlänningskontroll och kontroll av farliga föremål

Många människor och varor passerar varje dag gränser mellan EU och tredjeland och också gränser mellan EU:s medlemsstater. Dagens globala samhälle med ökande rörelse över gränserna, både av personer och av varor, ställer krav på att risker i dessa flöden kan identifieras. Möjlighet att tidigt upptäcka förberedelser till terroristbrottslighet, t.ex. i samband med gränskontroll, kan vara av central betydelse. Gränskontrollen måste alltid vara rättssäker, effektiv och får inte innebära diskriminerande åtgärder.

Personer

Regeringen strävar efter ett öppet och transparent samhälle. Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Den svenska utlänningslagstiftningen erbjuder skydd i större utsträckning än vad internationella överenskommelser kräver. Denna politik har starkt stöd i Sveriges riksdag.

Bland dem som söker asyl och uppehållstillstånd på annan grund kan det finnas personer som utgör ett säkerhetshot och det är viktigt att de upptäcks. Migrationsverket kan remittera ärenden till Säkerhetspolisen och på så sätt få kännedom om personer som söker uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige har koppling till terroristverksamhet. Utifrån vad som är känt om personens bakgrund, kontakter eller egna aktiviteter – i Sverige eller utomlands – gör Säkerhetspolisen en bedömning av om han eller hon kan komma att ägna sig åt säkerhetshotande verksamhet och yttrar sig över detta till Migrationsverket. Både Migrationsverket och Säkerhetspolisen har behov av information om att en sökande har koppling till terrorism. Det gäller även personer som har beviljats uppehållstillstånd. Samverkan mellan myndigheterna behöver utvecklas ytterligare, och ett sådant arbete har också påbörjats av myndigheterna.

Vid ansökan om svenskt medborgarskap undersöks mot bakgrund av kravet på hederligt levnadssätt om det finns några hinder av säkerhetsmässig karaktär för att bevilja medborgarskap. Sådana hinder kan handla om kopplingar till terrorism eller omständigheter som rör rikets säkerhet. Regeringen bedömer inte att det i nuläget bör tas några initiativ till förändringar av regelverket för medborgarskap.

Utöver uppehållstillstånds- och medborgarskapsprocesserna har Säkerhetspolisen även möjlighet att, enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, vidta särskilda åtgärder för att följa upp personer som bedöms utgöra ett hot men av olika anledningar stannar kvar i Sverige.

Utöver detta kan åtgärder övervägas för att försvåra att svenska pass missbrukas. I mars 2015 överlämnades departementspromemorian Missbruk av svenska pass – Omfattning och åtgärdsförslag (Ds 2015:12). I promemorian analyseras omfattningen av och orsakerna till missbruket av svenska pass. Vidare föreslås olika åtgärder för att komma till rätta med problematiken rörande missbruket. Promemorian bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Illegal införsel av vapen och andra hjälpmedel

Möjligheten att kontrollera vapen och andra hjälpmedel vid EU:s yttre gräns samt vid Sveriges gräns mot andra EU-medlemsstater har betydelse för att försvåra terroristbrottslighet.

Polismyndigheten och Tullverket har utvecklat en gemensam kontrollstrategi och gemensamma rutiner för underrättelseutbyte för att minska införseln av illegala skjutvapen. Myndigheterna arbetar också inom ett EU-projekt mot illegala skjutvapen. En förutsättning för att bekämpa vapensmuggling är att säkerställa att myndigheterna både nationellt och internationellt samarbetar och delar den information och de underrättelser som finns. För att motverka illegal vapeninförsel bör ansträngningarna att utreda illegala vapens ursprung, såväl nationellt som internationellt, ökas. Ett växande problem är smuggling av skjutvapen i post- och kurirförsändelser från utlandet. Tullverket arbetar aktivt med att förbättra sina arbetsmetoder och att öka underrättelseutbytet med andra länder i syfte att arbeta mer effektivt mot denna typ av smuggling.

Annat som kan användas vid terroristattentat är kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen (CBRNE-ämnena) samt sprängämnesprekursorer (kemiska ämnen eller blandningar som kan

användas för tillverkning av sprängämnen). När det gäller EU:s yttre gräns har Tullverket ansvar för att kontrollera och övervaka varuflödet. När det gäller den inre gränsen har Tullverket befogenhet att kontrollera vissa av dessa varor. För att fullgöra denna kontroll är Tullverket beroende av en fungerande samverkan med andra myndigheter och att under rättelser utbyts.

Hantering av illegala vapen och andra hjälpmedel

Som ett led i arbetet mot den ökade beväpningen och användningen av skjutvapen inom kriminella kretsar höjdes den 1 september 2014 det lägsta straffet för grovt vapenbrott från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Samtidigt höjdes det högsta straffet för vapenbrott av normalgraden från fängelse i ett år till fängelse i två år. Det infördes också ett synnerligen grovt vapenbrott med straffet fängelse i lägst tre och högst sex år.

Förstadier till vapenbrott är i dag inte kriminaliserade. Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet har dock i sitt slutbetänkande (SOU 2014:63) föreslagit att försök, förberedelse och stämpling till grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott ska kriminaliseras. Förslaget har remitterats och bereds nu i Regeringskansliet.

Brandfarliga och explosiva varor, som handgranater och liknande föremål, faller dock inte under vapenlagens tillämpningsområde utan omfattas i stället av bestämmelserna i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Den som hanterar, överför eller importerar explosiva varor och den som yrkesmässigt eller i större mängd hanterar brandfarliga varor ska ha tillstånd för det. Straffskalorna för brott mot kravet på tillstånd motsvarar vad som gällde för vapenbrott och grovt vapenbrott före straffhöjningarna 2014.

Förekomsten av handgranater inom kriminella kretsar ökar. Handgranater är små och därmed lätta att gömma i kläder, väskor eller liknande och kan på kort tid orsaka stora skador. Likheter med bestämmelsen om straffansvar för vapenbrott är uppenbara och det finns skäl att, särskilt mot bakgrund av de höjningar av straffen för vapenbrott som nyligen genomförts, se över också straffbestämmelserna i lagen om brandfarliga och explosiva varor.

De mest kritiska sprängämnesprekursorerna omfattas av förbud eller krav på tillstånd för innehav av privatpersoner och skyldighet för ekonomiska aktörer att rapportera misstänkta transaktioner och stöld och svinn av ämnena. För att försvåra olaglig tillverkning av sprängämnen krävs förebyggande arbete samt en effektiv tillsyn av försäljningen av ämnena enligt reglerna om sprängämnesprekursorer, men också enligt de regler som gäller legal tillverkning och annan hantering av sprängämnen. Även CBRNE-ämnen kan utgöra ett hot. De brottsbekämpande myndigheterna behöver ha en god förmåga att förhindra och hantera bombrelaterade händelser samt händelser som involverar farliga föremål och ämnen. Kunskaper om händelser, konstruktioner och metoder behöver inhämtas och spridas mellan berörda myndigheter. Den samverkan som finns på området bör utvecklas.

- Migrationsverket och Säkerhetspolisen utvecklar och effektiviserar sitt samarbete i syfte att förbättra möjligheten att upptäcka personer med koppling till terrorism,
- missbruk av pass motverkas genom bl.a. förändringar i passlagstiftningen,
- Polismyndigheten och Tullverket utvecklar nationell och internationell samverkan i syfte att motverka införsel av illegala vapen och andra varor som kan användas i syfte att begå terroristattentat,
- det finns effektiva sanktioner mot den illegala hanteringen av vapen och andra hjälpmedel,
- det finns en effektiv tillsyn avseende sprängämnesprekursorer och CBRNE-ämnena,
- en kontinuerlig myndighetssamverkan avseende olaglig användning av sprängämnesprekursorer och hantering av CBRNE-ämnena utvecklas.

Skydd av utövandet av fri- och rättigheter

Det öppna samtalet är en grund för demokratin. Förtroendevalda, journalister, kulturskapare och andra opinionsbildare spelar en central roll i detta samtal. Det förutsätter att vi har ett skydd för det fria ordet, en fri åsiktsbildning och för utövandet av övriga fri- och rättigheter. Både företrädare för statsmakten och kritiker av densamma måste känna trygghet i att uttala sina åsikter. Det är likaså viktigt att människor känner sig trygga att röra sig fritt, delta i sammankomster, och bära religiösa symboler utan rädsla för att utsättas för hot eller våld. I samhället finns mötesplatser och verksamheter som, även om de inte är frekvent utsatta för brott, är mer hotade än andra platser. Det kan exempelvis handla om riksdagens och regeringens byggnader, röstlokaler, medieredaktioner och lokaler som används av religiösa samfund.

Polismyndighetens uppdrag är att minska brottsligheten och öka tryggheten. I de fall hot eller andra brottsliga gärningar riktas mot sådana platser eller verksamheter är det Polismyndighetens uppgift att utreda dessa brott och att vidta relevanta säkerhetsåtgärder. I den mån de brottsliga gärningarna faller inom Säkerhetspolisens ansvarsområde finns det rutiner för samverkan och samordning mellan myndigheterna. Polismyndigheten har efter terroristattentaten i Paris och Köpenhamn i början av 2015 bl.a. stärkt och utvecklat dialogen med trossamfunden i syfte att människor tryggt ska kunna utöva sin religion. Myndigheten har även genomfört trygghetsskapande åtgärder vid religiösa mötesplatser. Kameraövervakning kan också utgöra en del i skyddet av sådana platser och byggnader.

Förutom skydd av mötesplatser och verksamheter behövs även trygghetsskapande åtgärder och en god kommunikation av relevant information så att inte oron över ett eventuellt terroristattentat begränsar människors vardag. Allmän oro i samhället kan exempelvis leda till att människor inte känner sig trygga på folktäta platser, i kollektivtrafik eller att delta i demonstrationer och andra allmänna sammankomster. Trygghetsskapande åtgärder kan i detta sammanhang vara att säkerställa adekvat bevakning av allmänna sammankomster. Det har också stor betydelse att

information som kan förmedlas till allmänheten om den aktuella hotbilden eller risken för ett terroristattentat kommuniceras på ett lättbegripligt och lugnande sätt.

Regeringen ska verka för att

- berörda myndigheter i samverkan med andra aktörer arbetar för att tryggheten i samhället ska öka genom att förmedla information till allmänheten,
- Polismyndigheten och andra berörda myndigheter och aktörer fortsätter dialogen och samarbetet med grupper som upplever sig utsatta.

Minska samhällets sårbarhet för terroristattentat

Svagheter i samhället kan utnyttjas för att genomföra terroristattentat. Faktorer som sårbarhet och exponering måste därför vägas in i hot- och riskbedömningar. På detta område behövs utökad samverkan mellan myndigheter och andra aktörer och mer uppmärksamhet kring problematiken.

Risk- och sårbarhetsanalyser

För ett effektivt skydd av samhällsviktig verksamhet och förbättrad krisberedskap behövs ökad kunskap om hot, risker, sårbarheter, kritiska beroenden och aktörers förmåga. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har en viktig roll för att utveckla detta arbete. I de verksamheter som identifieras som samhällsviktiga måste därför risk- och sårbarhetsanalyser göras. Eftersom en stor del av dessa verksamheter ägs och drivs i privat regi finns det behov av ökad samverkan mellan privata och offentliga aktörer i arbetet med att ta fram risk- och sårbarhetsanalyser. Terroristhotet ska på ett tydligare sätt än i dag inkluderas i detta arbete.

Säkerhetsskydd och andra skyddande åtgärder

I säkerhetsskyddslagen (1996:627) finns bl.a. bestämmelser om skydd mot spioneri, sabotage, terrorism och andra brott som kan hota rikets säkerhet och skydd i andra fall av uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet. För dessa ändamål finns också bestämmelser i skyddslagen (2010:305) om åtgärder för att förstärka skyddet av vissa byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt (skyddsobjekt).

Sedan säkerhetsskyddslagen trädde i kraft 1996 har förutsättningarna för säkerhetsskyddet förändrats på många sätt. Utredningen om säkerhetsskyddslagen har därför haft i uppdrag att genomföra en översyn av lagstiftningen. I betänkandet En ny säkerhetsskyddslag (SOU 2015:25) föreslår utredningen att säkerhetsskyddslagen ska ersättas av en ny lag som på ett bättre sätt ska möta de förändrade kraven på säkerhetsskyddet. Lagens syfte ska vara att skydda verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett internationellt säkerhetsskyddsåtagande. I betänkandet föreslås att säkerhetsskyddet genom åtgärderna informations säkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet ska skydda dels säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, dels i övrigt säkerhetskänslig verksamhet. Skyddet för i övrigt säkerhetskänslig verksamhet

medför en utvidgning i förhållande till gällande regelverk och innebär utöver ett skydd för sekretessbelagda uppgifter, ett skydd för verksamheterna som sådana. Det kan t.ex. gälla it-system som styr viktiga samhällsfunktioner, verksamheter där explosiva ämnen eller andra farliga ämnen hanteras, transporter av kärnavfall och forskningsanläggningar inom kärnindustrin. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen kommer att prioritera arbetet med en ny säkerhetsskyddslag.

Säkerhetspolisen har till uppgift att ge råd om säkerhetsskydd. Terrorism riktar sig dock inte enbart mot de anläggningar som omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen utan även mot offentliga platser som kollektivtrafik och kultur- och köpcentra. Även tillfälliga arrangemang som idrotts- och kulturevenemang har visat sig vara tänkbara mål vid terroristattentat. Det är viktigt att dessa aspekter beaktas vid planering av säkerhets- och skyddsåtgärder vid sådana anläggningar och evenemang. Polismyndigheten kan inom ramen för sitt brottsförebyggande arbete ge råd om skyddsåtgärder mot terroristattentat vid ny- och ombyggnation av sådana platser och anläggningar samt vid planering av evenemang.

Informations- och cybersäkerhet

Digitaliseringen i Sverige och i omvärlden har ökat. Det har också samhällets beroende av informationsteknik. Informations- och cybersäkerhet har därmed utvecklats till att bli en fråga om nationell och internationell säkerhet. Sårbarheter i samhällets informationshantering innebär risker för att informationssystem drabbas av it-angrepp från antagonistiska aktörer. En ny dimension av denna hotbild är att bristande informations-säkerhet även kan utnyttjas av terroristorganisationer. Det har förekommit att terroristorganisationer utfört it-angrepp i syfte att sprida sitt budskap eller av annat skäl markera sin närvaro i samhället.

Det är den som är ansvarig för en verksamhet som också ska se till att nivån av informations-säkerhet är tillräcklig. Alla myndigheter och organ som hanterar känslig information behöver arbeta aktivt med att skydda sin information. Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarets materielverk, Post- och telestyrelsen, Säkerhetspolisen och Polismyndigheten har dock ett särskilt utpekat ansvar för informations-säkerhet. Fördelningen av ansvar och roller på detta område måste vara så tydlig som möjligt. Samtidigt är det oundvikligt att ansvarsområdena ibland överlappar varandra. Det är därför särskilt angeläget att samverkan mellan dessa myndigheter fungerar väl.

Ett fungerande digitalt samhälle ligger högt på regeringens agenda och det pågår arbete för att stärka hela samhällets informations- och cybersäkerhet. Regeringen tog i mars 2015 emot betänkandet Informations- och cybersäkerhet i Sverige – strategi och åtgärder för säker information i staten (SOU 2015:23). Utredningen har bl.a. föreslagit en ny strategi för informations- och cybersäkerhet, ett system för obligatorisk it-incidentrapportering, inrättandet av ett statligt myndighetsråd för informations- och cybersäkerhet och en förstärkt tillsyn. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

För att öka samhällets beredskap och förmåga att hantera it-incidenter är det nödvändigt att höja medvetandegraden kring säkerhetsfrågor på it-

området och förbättra processen då en it-incident har inträffat. Regeringen avser även fortsättningsvis att prioritera arbetet på området. Därvid kommer förslag i betänkandet Informations- och cybersäkerhet i Sverige tillsammans med det kommande NIS-direktivet (se avsnitt 4.3) att ha stor betydelse.

Regeringen ska verka för att

- berörda myndigheter utvecklar arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser, utvärderingar och uppföljningar avseende förmågan att hantera terroristattentat,
- ta fram en modernare säkerhetskyddsreglering som bättre möter de förändrade kraven på säkerhetsskydd,
- processen då en it-incident har inträffat förbättras, t.ex. genom att det införs en obligatorisk incidentrapportering för statliga myndigheter,
- berörda myndigheters beredskap och förmåga inom informations- och cybersäkerhetsområdet stärks genom att medvetandegraden om säkerhetsfrågor på it-området höjs.

Aktörer

Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Migrationsverket och Tullverket har alla viktiga uppgifter när det gäller utlänningskontroll och kontroll av farliga föremål. Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Strålsäkerhetsmyndigheten och länsstyrelserna är exempel på tillsynsmyndigheter avseende hanteringen av CBRNE-ämnen. Det finns även andra myndigheter som har uppgifter inom CBRNE-området, t.ex. Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet. Kommunerna utövar tillsyn över försäljning av sprängämnesprekursorer. Samarbetet mellan de brottsbekämpande myndigheterna och övriga berörda myndigheter är centralt för att stävja den olagliga användningen av dessa ämnen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap leder en nationell arbetsgrupp för sprängämnessäkerhet (NAGExpSec) där Försvarmakten, Försvarets materielverk, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Totalförsvarets forskningsinstitut, Transportstyrelsen och Tullverket ingår.

Säkerhetspolisen är en central aktör på området som rådgivande för säkerhetsskydd. Även Polismyndigheten kan bidra med rådgivning när det gäller anläggningar som inte omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen. Det finns en samverkansgrupp för informationssäkerhet som syftar till att åstadkomma samverkan mellan myndigheter med särskilda uppgifter på informations- och cybersäkerhetsområdet. De myndigheter som ingår är Försvarmakten, Försvarets radioanstalt, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarets materielverk, Post- och telestyrelsen, Säkerhetspolisen och Polismyndigheten. Nationell samverkan till skydd mot allvarliga it-hot (NSIT) är en annan samverksamsform mellan Säkerhetspolisen, Försvarmakten (Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten) och Försvarets radioanstalt, som analyserar och bedömer hot och sårbarheter när det gäller allvarliga eller kvalificerade it-angrepp mot våra mest skyddsvärda nationella intressen. Även Myndigheten för samhällsskydd och beredskap inbjuds vid behov att delta i gruppens arbete.

3 Hantera konsekvenserna av ett terroristattentat

Målsättningar:

- Att snabbt och effektivt kunna ingripa mot och avbryta ett pågående terroristattentat.
- Att begränsa samhällskonsekvenserna av ett terroristattentat.

Även om stor kraft läggs på att förebygga, förhindra och försvåra terroristattentat måste beredskap finnas för att hantera situationen om ett sådant ändå inträffar. Vid ett terroristattentat måste samtidiga insatser snabbt kunna utföras av flera olika aktörer för att möta både de direkta behov som finns i anslutning till händelsen och de behov som uppstår i samhället som en konsekvens av det inträffade. Ett effektivt ingripande måste ske för att avbryta attentatet samtidigt som människor behöver hjälp och samhällsfunktioner behöver återställas.

Förmågan att ingripa mot och avbryta ett terroristattentat

Om ett terroristattentat inträffar är det av avgörande betydelse att så snart som möjligt få kvalificerade polisiära resurser på plats för att avbryta attentatet eller i vart fall störa eventuella gärningsmän så att de inte kan genomföra sin plan fullt ut. Även räddningstjänst och sjukvård måste snabbt komma på plats för att ta hand om eventuella skadade och begränsa de omedelbara skadeverkningarna. Förmågan till strategisk och operativ ledning under kritiska förhållanden är avgörande för möjligheterna att hantera ett terroristattentat. Det arbete som pågår inom bl.a. Polismyndigheten med att vidareutveckla förmågan till enhetlig och effektiv operativ ledning genom ledningscentraler på regional och nationell nivå bör därför fortsätta. Förmågan till samordnad ledning av samhällets samlade resurser bör stärkas. För att kunna utveckla förmågan att ingripa mot och avbryta pågående terroristattentat samt begränsa samhällskonsekvenserna av ett sådant krävs också ökad kunskap. Konsekvent utvärdering, erfarenhetsåterföring från övningar och inträffade händelser samt forskningsinsatser på området ger möjlighet till nödvändig anpassning i relation till förändringar i hot- och riskbild.

Polisens insatsverksamhet

Om ett attentat inträffar måste flera tidskritiska verksamheter fungera som ett system. Samtidigt som ett akut skede måste avbrytas eller begränsas måste skadade personer få vård. Lokaler och platser kan behöva utrymmas och sökas igenom samtidigt som förundersökningsåtgärder som att spärra av en brottsplats, säkra bevisning och gripa misstänka behöver vidtas.

Det är centralt att samarbetet mellan Säkerhetspolisen och Polismyndigheten fungerar väl. Det måste vara tydligt vilken myndighet som leder en insats och beslutar om åtgärder, särskilt när flera insatser och åtgärder måste genomföras parallellt och under tidspress. Säkerhetspolisen och Polismyndigheten har träffat överenskommelser om bl.a. ansvars-

fördelningen vid ett terroristattentat och bistånd från Polismyndigheten till Säkerhetspolisen i de fall Säkerhetspolisen är ansvarig för en åtgärd men behöver biträde och stöd av Polismyndigheten för att utföra den. Regeringen ser positivt på att Polismyndigheten arbetar med att bygga upp en förmåga att kunna stödja Säkerhetspolisen.

Det är Polismyndigheten som först kommer att ingripa och bemöta ett terroristattentat i enlighet med sitt grunduppdrag. Den grundläggande taktiska förmågan hos polismän i yttre tjänst är avgörande för möjligheterna att initialt hantera ett terroristattentat. De olika delarna i polisens grund- och insatsorganisation måste också kunna samverka effektivt. Myndigheten utvecklar nu ett nationellt förstärkningssystem bestående av insatsresurser i landets samtliga polisregioner. Att Polismyndigheten numera är en sammanhållen myndighet möjliggör ett sådant arbets sätt på ett helt annat sätt än tidigare. Avsikten är att insatsresurserna ska förstärka såväl de övriga delarna av myndigheten som varandra vid allvarliga händelser. Resurserna bör vara likvärdiga och enhetligt utformade, flexibla och rörliga över landet samt befinna sig nära allmänheten. Det arbete som pågår med att utveckla ett nationellt insatskoncept är värdefullt och bör fortsätta.

Förutom resurser från polisregionerna ingår den nationella insatsstyrkan i förstärkningssystemet. Nationella insatsstyrkan i Polismyndigheten är Sveriges yttersta polisiära resurs som ska hantera situationer som är så allvarliga, ovanliga eller riskabla att de inte går att hantera inom den vanliga polisverksamheten. Huvuduppgiften är att ingripa vid terroristattentat eller om ett sådant befaras. Vid insatser till sjöss samverkar insatsstyrkan vid behov med Kustbevakningen. Om flera terroristattentat skulle inträffa samtidigt, om de har en gränsöverskridande karaktär eller om ett terroristattentat skulle pågå under längre tid, kan det finnas behov av ytterligare polisiära resursförstärkningar. De nationella insatsstyrkorna inom EU och Norge samarbetar i det s.k. Atlasnätverket för att öka och likställa förmågan att bekämpa bl.a. terroristattentat i de deltagande staterna. Inom Regeringskansliet pågår arbete för att genomföra rådets beslut 2008/671/RIF om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper (det s.k. Atlasrådsbeslutet) så att det ska bli möjligt för Sveriges nationella insatsstyrka att vid behov begära stöd av insatsstyrkor från andra medlemsstater i händelse av ett terroristattentat i Sverige.

Försvarmaktens stöd till polisen

I lagen (2006:343) om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning finns bestämmelser om att Försvarmakten under vissa förutsättningar kan ge stöd till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen med insatser som kan innebära våld eller tvång mot enskilda.

Försvarsberedningen har i sin rapport Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid (Ds 2014:20) pekat på att Försvarmaktens specialförband utgör en förmåga som kan bistå polisen vid terrorismbekämpning. Regeringen delar Försvarsberedningens bedömning och vill i detta sammanhang peka på att det inom ramen för den etablerade samverkan mellan myndigheterna pågår arbete för att vidare utveckla möj-

Skr. 2014/15:146 ligheterna för Försvarsmakten att ge stöd till polisen vid terrorismbekämpning.

Polismyndigheten och Försvarsmakten arbetar för närvarande med att genomföra regeringsuppdraget Försvarsmaktens möjligheter att stödja polisen med medeltung helikopterkapacitet (Fö2013/1312/MFI). Uppdraget innebär att skapa en förmåga som möjliggör att Försvarsmakten med kort varsel ska kunna stödja Polismyndigheten med medeltung helikopter. Uppbyggnaden av transportförmågan ska ske stegvis och vara fullt utbyggd för att kunna utföra sådana helikoptertransporter dygnet runt, året om senast den 1 januari 2016. Under 2015 kommer uppdraget att fokusera på förmågan till samverkan i taktiska insatser mot terrorism. I detta ligger utbildning och anpassning för mer avancerade transporter och stöd enligt lagen om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning.

Samverkan och koordinering

En effektiv insatsorganisation kräver tydliga ansvarsförhållanden och väl fungerande samverkan mellan berörda aktörer för att de ska ha förmåga att agera effektivt och genomföra samordnade insatser. Denna förmåga behövs särskilt hos aktörer med ansvar för allmän ordning och säkerhet, räddningstjänst samt hälso- och sjukvård. Ett ökat fokus på samverkan bör få genomslag i de olika aktörernas planering och rutiner och bör kunna ligga till grund för samarbeten avseende särskild beredskapsplanläggning för terroristattentat. En bättre samordning bör utvecklas genom att ansvariga aktörer stärker sin samverkansförmåga. I det fortsatta arbetet är utvecklandet av samordnade operativa rutiner, förmåga till kommunikation och informationsutbyte, exempelvis genom radiokommunikationssystemet Rakel, gemensam och regelbunden utbildnings- och övningsverksamhet samt att samverkan sker också under normala förhållanden i vardagen av stor betydelse.

Regeringen ska verka för att

- Nationella insatsstyrkan ska kunna begära stöd från utländska insatsstyrkor,
- Säkerhetspolisen och Polismyndigheten säkerställer att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan myndigheterna i händelse av ett terroristattentat,
- Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Försvarsmakten genomför övningar och utbildning för att Försvarsmakten ska kunna stödja polisen vid ett terroristattentat,
- berörda myndigheter utvecklar en myndighetsgemensam beredskapsplanläggning för hanteringen av terroristattentat och genomför nationella samverkansövningar på operativ nivå,
- berörda myndigheter arbetar för att förmågan till samordnad ledning vid hantering av terroristattentat stärks.

Krishantering

Hela samhället måste gemensamt, inom respektive område, ta ansvar för och utveckla samhällssäkerheten och motståndskraften mot terroristattentat. Erfarenheterna från terroristattentaten i Norge den 22 juli 2011 och från ett antal andra händelser och övningar under de senaste åren har visat på vikten av att alla aktörer måste samverka för att krishanteringsarbetet ska bli effektivt. I 22 juli-kommissionens rapport (NOU 2012:14) konstaterades bl.a. att terroristattentaten den 22 juli 2011 avslöjade stora sårbarheter som var ett resultat av bristen på eller sent verkställande av redan beslutade åtgärder och att bitvis mycket relevanta planer inte togs i bruk. Lärdomarna från kommissionens arbete handlar bl.a. om vikten av att samverka när det gäller tidig varning och hantering av information. Dessa lärdomar bör även beaktas i arbetet med att utveckla den svenska beredskapen mot terroristattentat.

Arbetet med att möta hotet från terrorism bör präglas av en helhetssyn och utgå från de principer och den generella förmåga till krishantering som byggts upp inom ramen för samhället krisberedskap. Förmågan att hantera de samhällskonsekvenser som följer av ett terroristattentat bör därför utvecklas med utgångspunkt i att attentat syftar till att störa vår samhällsordning och motverka ett öppet och demokratiskt samhälle med stora friheter. Arbetet med mål och principer, varning och informations-samordning, forskning och kunskapsbyggande behöver därför utvecklas i relation till det hot som terrorismen utgör och i relation till målen för vår säkerhet.

Ett omfattande terroristattentat med farliga ämnen ställer särskilda krav på krishantering, eftersom konsekvenserna av en attack skulle bli omfattande. Därför bör förmågan att hantera ett sådant attentat utvecklas genom informationsdelning, samverkansövningar och utbildningar. Detta gäller också för privata aktörer, t.ex. privata företag som transporterar farligt gods.

Kriskommunikation

Förmågan att kunna varna och vägleda människor vid inträffade terroristattentat kan vara avgörande för att skydda människors liv och hälsa. Förberedelser bör vidtas så att systemet för varning och information till allmänheten bl.a. via mobil kan användas på ett effektivt sätt.

Ett terroristattentat orsakar inte bara direkta skador utan kan även leda till stor oro i samhället. Frågan om kommunikation mellan myndigheter, allmänhet och medier kan vara avgörande för hur en kris eller händelse utvecklar sig. Varning och informationssamordning är av stor betydelse för att skapa förtroende, hindra desinformation, förmedla beslut och hjälpa berörda. Vid ett terroristattentat är det av stor vikt att myndigheter och andra ansvariga aktörer snabbt når ut med en väl avvägd, korrekt och samstämmig information till allmänhet och medier.

- ett system för att informera allmänheten via telefon om allvarliga olyckor och kriser kan inrättas,
- berörda myndigheter i samverkan med andra berörda aktörer utvecklar metoder och rutiner för uthållig krisledning avseende samverkan, rapportering, kompatibilitet i ledningssystemen, lägesuppfattning och information,
- berörda myndigheter i samverkan med andra berörda aktörer genomför krishanteringsövningar som innefattar olika nivåer i samhället.

Aktörer

Polismyndigheten och Säkerhetspolisen är de myndigheter som har huvudrollen när det gäller att ingripa mot och avbryta ett terroristattentat. Försvarsmakten kan under vissa förutsättningar ge stöd till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen

Varje myndighet ansvarar för sin krisberedskap. Funktionen tjänsteman i beredskap (TiB) finns vid de myndigheter som har ett särskilt utpekad ansvar för förmågan att hantera en krissituation, inklusive Regeringskansliet.

Även räddningstjänsten, SOS Alarm, ambulans- och akutsjukvården och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är nyckelaktörer på detta område.

4 Internationellt arbete

Terrorism är gränsöverskridande och kan därför inte bekämpas isolerat i en stat. Även om säkerheten i Sverige och för svenska intressen är det primära intresset för den svenska terrorismbekämpningen måste vi också solidariskt arbeta för att skydda internationell säkerhet och mänskliga fri- och rättigheter globalt. I det internationella arbetet ingår att arbeta i konfliktområden och att samarbeta med andra länder för att bekämpa terrorism.

Situationen i omvärlden påverkar hotet mot Sverige. De personer som reser till konfliktområden för att ansluta sig till terroristorganisationer kan utgöra ett hot på platsen som de reser till. De kan också utgöra ett hot när de återvänder eller genom att locka fler personer att ansluta sig till organisationerna. Arbeta för utveckling, säkerhet och frihet från våld är därför avgörande för att stoppa utvecklingen med utländska terroriststridande. Sverige ska verka aktivt för att både FN och EU ska ta ett större ansvar för att lösa konflikter och ge hjälp åt dem som drabbas. Sverige ska också verka för att EU tar ett större ansvar för säkerhet och utveckling, såväl globalt som i EU:s närområde.

Det internationella arbetet mot terrorism har intensifierats avsevärt den senaste tiden. Sveriges utgångspunkt i allt arbete mot terrorism är att aktivt främja och värna folkrätten inklusive de mänskliga rättigheterna och efterlevnaden av rättsstatens principer. Sverige ska verka för att detta arbete sker på ett transparent sätt. Det ska finnas ett jämställdhetsper-

spektiv i arbetet. På lång sikt måste vi arbeta mot stereotypa normer som kopplar samman maskulinitet och våld. Vi måste också se till hur dessa normer manifesteras genom våld som särskilt riktas mot kvinnor och flickor. Terrorism utgör ett signifikativt hot mot kvinnors rättigheter, bl.a. genom sexuellt våld. Grunden i arbetet ska vara förebyggande åtgärder och dialog.

EU och dess medlemsstater har en skyldighet att skydda alla människor som är bosatta i, uppehåller sig i eller besöker unionen. I juni 2015 antog rådet för rättsliga och inrikes frågor en uppdaterad strategi för EU:s inre säkerhet för åren 2015–2020. I strategin identifieras arbete mot terrorism som en av tre prioriteringar. Strategin uppmärksammar också att EU:s inre säkerhet i ökande grad är beroende av faktorer utanför unionens gränser. Inom unionen pågår även arbete för att EU ska utveckla en bred strategi för utrikes- och säkerhetspolitiken.

Vad som görs internationellt, särskilt inom FN, Europarådet och EU, påverkar Sverige och det svenska arbetet mot terrorism. Sverige har ratificerat det övervägande antalet överenskommelser som finns inom FN och Europarådet av betydelse för bekämpning av terrorism och dessa instrument har haft central betydelse för utformningen av den svenska straffrättsliga lagstiftningen mot terrorism. Arbetet med att ta ställning till Sveriges tillträde till återstående straffrättsliga överenskommelser pågår (se avsnitt 2.2). Även de sanktioner som beslutas av FN och som genomförs av EU eller som unionen själv beslutar om får direkt genomslag i Sverige. Att det internationella arbetet påverkar oss innebär att vi behöver vara med och påverka det. Hur detta ska göras redovisas här under samma områden som anges i avsnitt 2 och 3.

4.1 Internationellt arbete på området Förebygga

Målsättning:

- Att det förebyggande arbetet ska vara i fokus för Sveriges internationella arbete mot terrorism.

Sverige ska verka för att åtgärder för att förebygga terrorism får en framträdande roll i det internationella samarbetet. Konflikter är en grogrund för terrorism och arbete för efterlevnaden av folkrätten och de mänskliga rättigheterna samt stärkande av rättsstaten måste vara i fokus för det internationella arbetet. FN är en central organisation för att motverka våldsbejakande extremism och som forum för dialog och värnande av pluralism. FN har därför stor betydelse för arbetet mot terrorism och regeringen vill se ett starkt FN.

Genom politiskt engagemang och med ekonomiska bidrag verkar Sverige i FN för en global hållbar utveckling. Inte minst arbetet för demokrati och god samhällsstyrning är viktigt för att skapa stabila samhällen, där medborgarna möts av respekt och kan känna framtidstro. Sverige ger omfattande kärnstöd till FN:s utvecklingssystem. Sverige deltar med bl.a. polisiär personal i missioner utomlands för FN, EU och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Syftet med den civila krishanteringen är att skapa förutsättningar för människor i konflikt- och

postkonfliktsituationer att leva i frihet, säkerhet och rättvisa. Huvudinriktningen för Sveriges bidrag är att ge stöd åt samhällsbyggande, stärka rättsstaten och därmed också hantera grundorsakerna till terrorism. I missionen EUCAP Sahel Niger ingår dessutom i mandatet att stärka den nigeriska terrorismbekämpningen.

Även Europarådet har en viktig roll att fylla för att förebygga terrorism. Europarådets ministerkommitté antog i maj 2015 en handlingsplan för att bekämpa extremism och radikalisering som leder till terrorism. Handlingsplanen innehåller åtgärder gällande det internationella rättsliga ramverket för bekämpning av terrorism och våldsamt extremism samt åtgärder för det förebyggande arbetet. Sverige har verkat för att handlingsplanen fokuserar på områden där Europarådet har ett mervärde, vilket främst är förebyggande åtgärder.

Inom EU pågår också arbete på det förebyggande området. Under 2014 antogs en reviderad strategi för att bekämpa radikalisering och rekrytering till terrorism och en strategi för kampen mot terrorism i Syrien och Irak med särskilt fokus på utländska terroriststridande. Sverige deltog aktivt i framtagandet av strategierna och betonade vikten av respekt för mänskliga rättigheter och av förebyggande åtgärder mot radikalisering och våldsbejakande extremism. Europeiska kommissionen har startat Radicalisation Awareness Network (RAN) som syftar till att bidra till samarbetet mot radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremistgrupper genom att underlätta erfarenhetsutbyte, sprida kunskap och ge inspiration. Nätverket hjälper dem som arbetar lokalt i det förebyggande arbetet och underlättar utbytet av erfarenheter och bra arbetsmetoder för att motverka olika typer av radikalisering. Representanter från verksamheter och yrkesgrupper ingår i nätverket. Eftersom RAN skapar tvärsektorielt erfarenhetsutbyte mellan lokala praktiker har det blivit ett värdefullt nätverk när det gäller kunskap om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Under hösten 2015 inrättas RAN Centre of Excellence som ska bidra till att RAN ska kunna ge mer verksamhetsanknuten service till medlemsstaterna. Svenska myndigheter bör ta del av kunskapen som finns i nätverket och använda sig av den.

Det är också angeläget att stärka det nordiska samarbetet i dessa frågor då de nordiska länderna har många likheter i hur våra samhällen är organiserade. Under 2015 har därför ett nordiskt nätverk etablerats som ska främja samarbete mellan Sverige, Danmark, Norge och Finland i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Ministrarna antog en gemensam icke bindande avsiktsförklaring i Oslo i januari 2015.

Regeringen ska

- fortsätta att aktivt bidra till att FN ska vara ett forum för dialog om pluralism och tolerans och för att lösa konflikter,
- fortsätta att verka för att Europarådets arbete mot terrorism ska fokusera på åtgärder som kan förebygga terrorism,
- verka för att EU fortsätter att bidra till att förebygga terrorism utanför unionens gränser, i full förenlighet med folkrätten, de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer.

Målsättningar:

- Att brottsbekämpande myndigheter ska ha goda möjligheter att samarbeta även över nationsgränserna.
- Att den internationella samverkan som finns på området ska fortsätta att stärkas.

Myndigheter i olika stater måste kunna samarbeta på ett ändamålsenligt sätt. Svenska myndigheter deltar i flera internationella samarbetsorgan och samarbetar också med brottsbekämpande myndigheter och organ inom EU.

Utbyte av information

Vid bekämpning av terroristbrottslighet är möjligheter till informationsutbyte över nationsgränserna av stor vikt. Som framhålls i avsnitt 2.2 är det inte alltid den myndighet som har information i sin verksamhet som har till uppgift att agera utifrån den, och ibland kan den myndighet som har information eller som behöver agera finnas i en annan stat. Det finns flera rättsakter som reglerar informationsutbyte och det finns även utarbetade kanaler för att utbyta information. Det är myndigheterna själva som måste avgöra hur dessa möjligheter bäst ska användas för att de övergripande målsättningarna för bekämpningen av terrorism ska kunna nås. Eftersom nationell säkerhet är en nationell angelägenhet är det av yttersta vikt att behålla den nationella möjligheten att avgöra när, hur och till vilken mottagare information ska spridas.

Sverige deltar i ett antal multinationella fora och samarbetsgrupper, och en för terrorismbekämpningen central sådan är Counter-Terrorism group (CTG). Gruppen består av säkerhets- och underrättelsetjänster från alla EU-medlemsstater, Norge och Schweiz. Europeiska polisbyrå Euro-pol har till uppgift att hjälpa medlemsstaterna till ett bättre samarbete för att förebygga och bekämpa grov gränsöverskridande brottslighet och terrorism i Europa. Europol har påbörjat arbete med att samla sina olika kompetenser i arbetet mot terrorism till en avdelning (EU Terrorism Centre) för att ytterligare stödja medlemsstaterna inom området.

I syfte att förbättra gränskontrollerna har Sverige infört bestämmelser som ger Polismyndigheten möjlighet att begära att en transportör, som luftvägen transporterar passagerare till Sverige från en stat utanför Schengenområdet, ska överföra vissa uppgifter om passagerare till nationella myndigheter med ansvar för personkontroll vid gränsen (s.k. Advance Passenger Information, API-uppgifter). Informationen ger även ökade möjligheter att tidigt identifiera personer med koppling till terrorism. Genom regleringen uppfyller Sverige de åtaganden som följer av direktivet 2004/82/EG om skyldighet för transportörer att lämna uppgifter om passagerare.

Europeiska rådet har vidare enats om att ett direktiv om flygpassageraruppgifter (Passenger Name Record, PNR) bör antas snarast möjligt. Ett regelverk för detta har diskuterats under flera år och syftet med det är att enhetligt reglera insamling, sparande och behandling av flygpassage-

raruppgifter i brottsbekämpande verksamhet. Systemet skulle kunna bidra till en mer effektiv terrorismbekämpning och har i flera länder lyfts fram som ett av de främsta verktygen för att identifiera och följa utländska terroriststridande. Genom att åstadkomma ett samlat EU-regelverk för insamling och användande av dessa uppgifter kan man också stärka skyddet för den personliga integriteten och undvika utvecklandet av olika PNR-system inom EU, vilket skulle kunna leda till rättsosäkerhet, ökade kostnader och risk för bristande skydd för den personliga integriteten. PNR-systemet bör samordnas med systemet för API-uppgifter, eftersom de tillsammans kan vara ett användbart verktyg i terrorismbekämpningen.

Regeringen ska verka för att

- myndigheterna använder befintliga kanaler och verktyg för samarbete och att nya kanaler och samarbetsformer skapas endast om det finns behov av det och medför ett mervärde,
- befintliga rättsakter och befintliga verktyg mot terrorism genomförs och tillämpas,
- ett PNR-direktiv antas som ger en rättssäker och mer effektiv brottsbekämpning samtidigt som skyddet för den personliga integriteten säkerställs.

Möjlighet att agera

Motverka finansiering av terrorism

I syfte att skydda integriteten i de internationella finansiella systemen och motverka att de utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism måste länder både på nationell nivå och genom internationellt samarbete vidta administrativa, operativa och rättsliga åtgärder. Detta är utgångspunkten för det arbete som bedrivs globalt av den mellanstatliga organisationen Financial Action Task Force (FATF). Sverige är medlem i FATF som för närvarande består av totalt 36 medlemmar – 34 stater och 2 organisationer.

När det gäller efterlevnaden av de rekommendationer som FATF beslutat om har Sverige i en tidigare utvärdering fått kritik från FATF men även från FN när det gäller åtgärder mot finansiering av terrorism. Den huvudsakliga kritiken gäller att det saknas procedurer eller mekanismer på nationell nivå för att identifiera och lista personer eller enheter som motsvarar kriterierna för att bli föremål för frysningsåtgärder i enlighet med FN:s säkerhetsrådsresolution 1373, vilket i avsikt av fullständiga åtgärder på EU-nivå gör att FN:s och FATF:s krav inte till fullo kan uppfyllas. Som framgår nedan i avsnittet Sanktioner finns sedan Lissabonfördragets ikraftträdande en möjlighet att inrätta en ytterligare mekanism på EU-nivå som dock hittills inte utnyttjats. Regeringen kan konstatera att ett ökande antal EU-medlemsstater i stället har infört nationell lagstiftning för att komplettera befintliga möjligheter att på EU-nivå genomföra frysningsåtgärder. Någon sådan möjlighet finns inte i Sverige i dag. Regeringen anser att det bör övervägas också för svensk del, vilket framgår nedan under rubriken Sanktioner.

Att det internationella rättsliga samarbetet fungerar bygger i stor utsträckning på att stater har tillträtt och är bundna av relevanta internationella konventioner eller avtal. Det är angeläget att befintliga instrument tillämpas på avsett sätt och att stater som det finns behov av att samarbeta med ansluter sig till befintliga konventioner eller ingår avtal med i första hand EU. I vissa stater finns dock inte en fungerande statsapparat som möjliggör rättsligt samarbete. Då blir behovet större av ett närmare samarbete med andra strategiskt viktiga stater.

Sanktioner

Sanktioner utgör tvångsåtgärder som kompletterar andra, både stödjande och tillbakahållande, åtgärder inom diplomati och bistånd. FN:s säkerhetsråd har med bindande verkan för medlemsstaterna infört två sanktionsregimer för att motverka terrorism dels mot al-Qaida, dels generell. I det senare fallet överläts till medlemsstaterna att själva peka ut dem mot vilka åtgärder ska vidtas. Det finns också landinriktade sanktionsregimer beslutade av FN, t.ex. mot Afghanistan och Somalia, där sanktioner bl.a. riktas mot personer och grupper som ägnar sig åt terrorism. EU:s medlemsstater genomför dessa sanktionsregimer gemensamt.

Sverige har tillsammans med andra stater verkat för ökad rättssäkerhet vad gäller sanktioner. Som ett resultat av detta och med beaktande av flera domar från EU-domstolen har Säkerhetsrådet successivt förbättrat procedurerna inom FN-systemet vad gäller sanktionsregimen mot al-Qaida. FN utfärdar numera motiverade beslut och ser regelbundet över listan över personer och grupper som är föremål för sanktioner och listningarnas motivering. FN har också inrättat en funktion som ombudsperson. Ombudspersonen har en stark rekommendationsrätt och ska bidra med utredningar och lämna förslag i ärenden om avlistning enligt dessa sanktioner. Motsvarande förbättringar har inte skett i FN:s andra sanktionsregimer. Inom FN-systemet saknas vidare fortfarande möjlighet att få sin sak prövad av en opartisk domstol. Domarna från EU-domstolen har bidragit till förbättringar i rättssäkerheten även när det gäller de sanktioner som beslutas av EU. EU:s terroristlista har grundligt setts över. Sveriges ansträngningar har bidragit till dessa förbättringar.

Den rättsliga grunden för att genomföra denna typ av åtgärder på EU-nivå finns inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Åtgärderna kan endast användas mot tredje land och mot fysiska och juridiska personer, grupper och enheter där. Genom ikraftträdandet av Lissabonfördraget skapades dock en möjlighet att upprätta en särskild mekanism för att i terrorismrelaterade sammanhang frysa tillgångar för fysiska eller juridiska personer eller enheter även inom EU. Frågan om att få till stånd en sådan mekanism har diskuterats inom EU men något lagstiftningsinitiativ har ännu inte tagits. Sverige har noga följt diskussionen i denna fråga och uttalat stöd för att EU så snart som möjligt inleder ett arbete för en gemensam och rättssäker sanktionsprocess i enlighet med dessa möjligheter.

I avvaktan på att detta blir verklighet behöver frågan om genomförande av sanktioner utredas nationellt. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning som ska analysera behovet av åtgärder för att Sverige på sank-

tionsområdet ska leva upp till de skyldigheter att vidta åtgärder som följer av FN:s säkerhetsråds resolutioner och de krav som FATF ställer när det gäller frysningsåtgärder. Användning av sanktioner mot enskilda måste vara förenlig med mycket högt ställda krav på rättssäkerhet. Utreddaren ska noga beakta skyddet för grundläggande fri- och rättigheter. Det gäller bl.a. bestämmelser om rätten till egendom och andra rättigheter som innefattar rättssäkerhetsaspekter, t.ex. artikel 6 i Europakonventionen.

Regeringen ska

- inom FN fortsätta att driva frågor om rättssäkerhet och respekt för folkrätt, inklusive de mänskliga rättigheterna, inom alla sanktionsregimer,
- fortsätta att stödja, aktivt delta och bidra till arbetet som bedrivs inom FATF som syftar till att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism och i förlängningen försvåra och förhindra terrorism,
- inom EU fortsätta att verka för att det ska finnas tydliga kriterier för vilka som kan föras upp på en sanktionslista och att listningar är välgrundade och motiveras tydligt,
- inom EU verka för att få till stånd ett regelverk som möjliggör frysningsåtgärder på EU-nivå också mot EU-interna individer och enheter med kopplingar till terrorism,
- se över möjligheten att genomföra ett nationellt system för frysningsåtgärder som komplement till EU:s system,
- verka för att fler länder deltar i det internationella rättsliga samarbetet och utveckla samarbetet med strategiskt viktiga stater.

4.3 Internationellt arbete på området Försvåra

Målsättning:

- Att standarder för att upprätthålla skydd för individer och minska samhällets sårbarhet för terroristattentat ska vara likvärdiga i EU:s medlemsstater.

Utlänningskontroll och kontroll av farliga föremål

Personer

Genom Schengensamarbetet har deltagande medlemsstater en gemensam yttre gräns. Detta förutsätter att staterna sköter gränskontrollen på samma sätt. Därför finns i EU:s gränskodex en gemensam definition av villkoren för inresa. I dag görs sökningar i Schengens informationssystem och vissa nationella databaser på samtliga tredjelandsmedborgare som reser in i Schengenområdet för att säkerställa att dessa inte utgör ett hot mot allmän ordning och inre säkerhet. Sådana systematiska sökningar får inte göras på EU-medborgare eller andra som åtnjuter fri rörlighet. Regeringen avser att verka för att medlemsstaterna ska kunna göra nödvändiga sökningar i t.ex. Schengens informationssystem och nationella spanings- och efterlysningsregister för att kontrollera om sådana personer utgör ett hot mot vår allmänna ordning och inre säkerhet.

Som framgår av avsnitt 1.2 kan man se en tendens till att attentat utförs med enklare och mer lättillgängliga medel som exempelvis skjutvapen. En effektiv vapenlagstiftning och effektiva åtgärder mot illegala vapen är därför av stor vikt för att begränsa förmåga och möjlighet att utföra terroristattentat. Kraven på vilka åtgärder som måste ha vidtagits för att ett vapen ska anses avaktiverat och kraven för innehav av sådana vapen varierar mellan EU:s medlemsstater. Detta innebär t.ex. att det finns risk för att ett avaktiverat vapen kan säljas fritt i en stat och sedan konverteras till ett skarpt vapen och smugglas in i en annan stat. En möjlighet att ha kontroll över avaktiverade vapen är att kräva tillstånd även för sådana vapen. Sverige bör fortsatt verka för att vi kan behålla våra nationella regler om krav på tillstånd även för avaktiverade vapen.

Inom både EU och FN pågår arbete för att harmonisera lagstiftningen för den lagliga hanteringen av farliga ämnen, vilket Sverige deltar i. På EU-nivå har det också tagits fram en handlingsplan för att förbättra säkerheten kring sprängämnen med särskilt fokus på hotet från terrorism. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten och Försvarsmakten har fått i uppdrag att inom ramen för en nationell arbetsgrupp samordna den svenska implementeringen av handlingsplanen. Vidare beslutades i maj 2014 om ett meddelande från EU-kommissionen om en ny EU-strategi för att upptäcka och minska CBRNE-risker. Regeringen välkomnar meddelandet och ser det som ett viktigt verktyg i att gemensamt förhindra terrorism med farliga ämnen på EU-nivå.

Regeringen ska

- verka för hög standard inom EU när det gäller avaktiverade vapen och att även avaktiverade vapen förblir föremål för noggranna kontrollåtgärder.

Mekanismer mot spridning av massförstörelsevapen

Sedan 11 september 2001 har ett antal internationella initiativ lanserats för att förhindra att terrorister får tillgång till massförstörelsevapen. Sverige deltar bl.a. i Internationella atomenergiorganets program för nukleär säkerhet, G7:s Globala Partnerskap, Proliferation Security Initiative och Globala initiativet mot nukleär terrorism, liksom högnivåinitiativen Nuclear Security Summits och Global Health Security Agenda. På området biosäkerhet stärktes 2004 Världshälsoorganisationens internationella hälsoreglemente för nationell kontroll av smittsamma ämnen, och samtal pågår om hur Sverige kan främja genomförandet av reglementet inom ramen för existerande biståndsprogram. Även regimerna för exportkontroll av produkter med dubbla användningsområden har skärpt sitt fokus på icke-statliga aktörer.

FN:s säkerhetsråd har antagit resolution 1540 (2004) som gör det obligatoriskt för länder att stärka nationell kontroll av transfereringar av material och teknologi för massförstörelsevapen. En kommitté inom säkerhetsrådet och en expertgrupp under FN stöder arbetet med genomförandet av resolutionen. Bland instrumenten för att förhindra terroristhand-

lingar ingår den reviderade konventionen om fysiskt skydd av kärnämne och FN:s konvention för bekämpande av nukleär terrorism.

Regeringen ska

- fortsätta att vara engagerat i befintliga internationella initiativ för att förhindra att terrorister får tillgång till massförstörelsevapen.

Minska samhällets sårbarhet för terroristattentat

Sverige deltar i det europeiska programmet för skydd av kritisk infrastruktur (EPCIP). Det övergripande målet är att förbättra skyddet av kritisk infrastruktur i EU. Hotet från terrorism är prioriterat, men skyddet av kritisk infrastruktur ska bygga på en strategi som omfattar alla relevanta hot. Sverige ska fortsatt vara aktivt och bidra till det arbete som bedrivs inom detta område.

På EU-nivå pågår för närvarande slutförhandlingarna av ett EU-direktiv om säkerställandet av en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet i hela unionen (NIS-direktivet) som syftar till att uppnå en hög nivå av informations- och cybersäkerhet inom unionen. Enligt direktivet ska alla medlemsstater ta fram en nationell strategi för nät- och informationssäkerhet och se till att det finns en adekvat myndighetsstruktur för att hantera informationssäkerhetsfrågor. Direktivet ålägger vidare medlemsstaterna att identifiera de offentliga och enskilda subjekt (s.k. operatörer) som tillhandahåller samhällsviktiga tjänster inom en rad sektorer som är beroende av elektroniska nätverk och informationssystem.

Regeringen ska verka för att

- medlemsstaterna vid gränskontroll ska kunna göra nödvändiga kontroller av om en person utgör ett hot mot vår allmänna ordning och inre säkerhet,
- NIS-direktivet antas.

4.4 Internationellt arbete för att hantera konsekvenserna av ett terroristattentat

Målsättning:

- Att det ska finnas en god förmåga till samverkan även över nationsgränserna.

Om ett terroristattentat skulle inträffa är det främst den stat som drabbas som ska hantera konsekvenserna av detta. Det finns dock möjligheter att begära stöd av andra medlemsstater. Genom ikraftträdandet av Lissabonfördraget infördes i artikel 222 i EUF-fördraget en s.k. solidaritetsklausul, som innebär en skyldighet för medlemsstaterna att på begäran hjälpa varandra i händelse av ett terroristattentat eller en naturkatastrof.

EU och dess medlemsstater förfogar över instrument och resurser för räddningstjänstinsatser såväl inom EU som internationellt. En ny, samlad

rättsakt för EU:s civilskyddssamarbete trädde i kraft den 1 januari 2014 (Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen). Rättsakten omfattar kriser och olyckor till lands och till sjöss, såväl sådana som har orsakats av naturen som sådana som har orsakats av människor genom t.ex. terrorism. Regional samverkan, samverkan med internationella organisationer samt förebyggande åtgärder betonas i rättsakten. Övningsverksamheten är en viktig del av civilskyddssamarbetet.

Regeringen ska verka för att

- berörda myndigheter genomför övningar med relevanta stater i syfte att förbättra förmågan att samarbeta i händelse av ett terroristattentat.

5 Terrorismbekämpning – ett gemensamt ansvar

5.1 Ett framgångsrikt arbete kräver samverkan

Bekämpning av terrorism är ett ansvar för hela samhället. Terrorismen utvecklas ständigt och innebär nya utmaningar i arbetet med att bekämpa den. Alla som kan ha en roll i det arbetet måste ta ansvar för att bidra med det de kan. Samverkan är en förutsättning för att arbetet ska bli framgångsrikt.

5.1.1 Terrorismbekämpning ska prioriteras av fler aktörer

Flera myndigheter och aktörer har sedan länge ett uttalat uppdrag att arbeta mot terrorism. Arbetet som den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism utför innebär att fler aktörer har involverats i arbetet med att motverka radikaliserings, som är en central del i terrorismbekämpningen. Alla aktörer som på något sätt kan bidra i kampen mot terrorism måste ta sitt ansvar för att göra det. I det ansvaret ligger också att uppmärksamma vad man kan göra eller bidra med utöver åligganden enligt författning, uppdrag och liknande. Ansvaret omfattar även att påtala brister i mandat, uppdrag, reglering eller resurser och om det finns hinder för samverkan.

Flera aktörer som kan bidra med insatser och kunskap i arbetet med att motverka terrorism har inte någon uttalad uppgift att göra det enligt författning, regleringsbrev eller andra styrdokument. Det arbete de bedriver inom sitt ansvarsområde kan trots det vara viktigt för samhällets arbete mot terrorism. Aktörerna måste uppmärksamma hur de inom ramen för sina åligganden och uppdrag kan bidra till arbetet med att bekämpa terrorism.

5.1.2 Samverkan behövs på nationell, regional och lokal nivå

Samverkan är central såväl för arbetet med att motverka att ett terroristattentat kan genomföras som för arbetet med att hantera ett sådant attentat om det trots allt inträffar. Vålfungerande och väletablerade samverkanstrukturer behövs på nationell, regional och lokal nivå.

På nationell nivå kan konstateras att det redan finns flera vålfungerande samverkanstrukturer. Som exempel kan nämnas Samverkansrådet mot terrorism (se avsnitt 2.2). De myndigheter som har centrala uppgifter på området bör finnas representerade i rådet. Samtidigt får rådet inte bli för stort, eftersom det kan försvåra samarbetet. Inom krisberedskapen finns samverkansområden med myndigheter som anges i förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap. Det finns således flera samverkanstrukturer på nationell nivå. God samordning och vålfungerande samverkan ger möjligheter att bedriva ett effektivt arbete. Regeringen ser positivt på att myndigheter och andra aktörer bidrar till detta.

Nationella taktiska rådet som är ett samverkansorgan mellan Polismyndigheten och Säkerhetspolisen är ett bra exempel på samverkan mellan myndigheter. Genom att rådet består av personal från båda myndigheterna kan det hålla samman Polismyndighetens åtgärder för att motverka och hantera terrorism bl.a. med stöd av Sakerhetspolisens kunskaper och bedömningar. Ett annat är exempel på ett sådant samverkansorgan är Nationellt centrum för terrorhotbedömning (se avsnitt 2.2).

Ytterligare ett positivt exempel på myndighetsöverskridande samverkan är den tvärssektoriella referensgrupp som inrättats av och bistår den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Referensgruppen, som består av femton nationella myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting, träffas regelbundet för att diskutera förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism. Den nationella samordnaren har även i uppdrag att stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt. Som ett led i detta har många kommuner nu utsett lokala samordnare för arbetet mot våldsbejakande extremism.

Huvudsyftet med att tillsätta den nationella samordnaren var att skapa en motor för att initiera samverkan på nationell, regional och lokal nivå när det gäller att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Det kan behövas motsvarande insats för att få igång samverkan på andra områden inom terrorismbekämpningen. Regeringen kommer att överväga sådana åtgärder vid behov.

Att ta fram lokala problembilder som visar vilka tendenser och risker som finns och vilka potentiella problem som kan komma att uppstå är en förutsättning för att på ett effektivt sätt kunna förebygga terrorism. Med hjälp av analyser av vilka individer som riskerar att dras till våldsbejakande extremism är det möjligt att skapa en beredskap och en tydlig roll- och ansvarsfördelning för olika aktörers insatser. Samverkan på lokal nivå är därför avgörande för ett framgångsrikt arbete där det finns stor förbättringspotential. Här har de lokala brottsförebyggande råden en viktig uppgift.

5.2 En tydlig sammanhållning ger ett effektivare arbete

Skr. 2014/15:146

Med hänsyn till att så många aktörer som arbetar på olika sätt och i olika sammansättningar är involverade i arbetet med att bekämpa terrorism krävs en bättre sammanhållning av allt arbete som görs på området.

För att bl.a. skapa förutsättningar för att bättre hålla samman arbetet med att bekämpa terrorism har regeringen samlat frågor om allmän ordning, säkerhet och krisberedskap under inrikesministerns ansvar. Inom Regeringskansliet arbetar dock i princip alla departement med terrorismrelaterade frågor i någon form och regeringen ser behov av att samordna detta arbete på ett bättre sätt. Inom Regeringskansliet kommer därför, under ledning av Justitiedepartementet, arbete ske för att skapa en bättre och tydligare sammanhållning av alla de insatser som görs och åtgärder som vidtas.

För att synliggöra det arbete som görs och tydliggöra ansvar kommer regeringen att skapa en särskild webbplats för arbetet med att motverka våldsbejakande extremism och terrorism. Där kan även länkas till åtgärder och information som andra aktörer har så att man på ett enkelt sätt kan få en tydlig och heltäckande bild av det arbete som pågår och hitta goda exempel på hur arbetet kan bedrivas.

6 Behovet av uppföljning

Regeringen vill med denna strategi skapa en tydlig plattform för Sveriges långsiktiga arbete mot terrorism. Av strategin framgår vilka mål regeringen har för arbetet med att motverka terrorism och hur arbetet bör bedrivas för att målen ska nås. Strategin kommer att kompletteras med uppdrag och andra styrande åtgärder till myndigheter så att den blir en tydlig del av deras verksamhet.

För att säkerställa att myndigheternas verksamhet bedrivs i enlighet med den inriktning som strategin anger behöver strategin följas upp på ett systematiskt sätt. Genom att det framgår hur regeringens mål med terrorismbekämpningen ska nås blir det möjligt att följa upp det arbete som görs på de olika områdena. Ett fokus på uppföljning gör att strategin kan få större genomslag och att arbetet med att bekämpa terrorism får en högre prioritet i myndigheternas verksamhet.

För att fungera som en plattform för arbetet mot terrorism bör en nationell strategi mot terrorism gälla åtminstone en mandatperiod. Arbetets inriktning kan dock behöva ses över oftare än så för att kunna möta förändrade hot och anpassa åtgärder och metoder så att myndigheterna kan ligga steget före i kampen mot terrorism. En periodisk uppföljning gör det möjligt att inrikta arbetet på bästa sätt så att arbetet hela tiden täcker in alla områden och perspektiv.

Genom redovisning från myndigheterna av hur arbetet har bedrivits och vilka åtgärder som har vidtagits blir det möjligt både för Regeringskansliet och för myndigheterna själva att bedöma om arbetet har bedrivits effektivt. Regeringen kommer därför att följa upp myndigheternas

Skr. 2014/15:146 arbete och resultat på området. Uppföljningen ska möjliggöra att arbetet kan riktas om vid behov för det fall någon brist påtalas eller identifieras. Det kan också finnas behov av att lyfta fram goda exempel på metoder eller samverkan som har genomförts så att dessa får större spridning. På detta sätt kan arbetet med att bekämpa terrorism hela tiden utvecklas och effektiviseras.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 27 augusti 2015

Närvarande: Statsministern S Löfven, ordförande, och statsråden
Å Romson, M Wallström, Y Johansson, M Johansson, I Baylan,
K Persson, S-E Bucht, P Hultqvist, H Hellmark Knutsson, I Lövin,
Å Regnér, M Andersson, A Ygeman, P Bolund, M Kaplan, M Damberg,
A Bah Kuhnke, A Strandhäll, G Fridolin, G Wikström, A Hadzialic

Föredragande: statsrådet Ygeman

Regeringen beslutar skrivelse till riksdagen Förebygga, förhindra och
försvåra - den svenska strategin mot terrorism